

6. Gyakorlat

6. Tantermi gyakorlat – Diszkrétidejű szabályozások tervezése állapotterben

A gyakorlat célja, hogy bemutassuk a diszkrétidejű (mintavételes) szabályozók állapotteres tervezésének módszereit: pólus (sajátérték) áthelyezés állapotvisszacsatolással; állapotmegfigyelő tervezése; az alapjel figyelembevétele; integráló hatás vagy terhelésbecslő beépítése. A gyakorlat során csak egybemenetű és egykimenetű (SISO – Single Input, Single Output) rendszerekkel foglalkozunk, a módszerek ugyanakkor egyszerűen kiterjeszhetőek több bemenet és kimenet tartalmazó rendszerek kompenzálásához ugyanis MIMO rendszerek esetén egyedül az Ackermann-képlet helyett kell MIMO rendszerekre is alkalmazható más technikát (place, LQ optimalizálás stb.) választani a pólusáthelyezéshez, vagy az arra visszavezethető feladathoz.

Diszkrétidejű szabályozások tervezése állapotterben

A folytonosidejű és diszkrétidejű időinvariáns lineáris rendszerek állapotterbeli elveken alapuló irányítását a közöttük fennálló algebrai hasonlóság miatt hasonló módszerekkel lehet megtervezni, amint azt az 5. gyakorlat során bemutattuk. A folytonosidejű szabályozott szakasz állapotegyenletének alakja legyen a szokásos $\dot{x} = A x + B u$, $y = C x$, és legyen a szakasz előtt digitális/analóg átalakító (DAC), amely nulladrendű tartószervvel modellezhető, utána pedig álljon analóg/digitális mintavételező átalakító (ADC). Mivel ilyenkor a szakasz bemenetén lépcsős analóg jel van, ezért az eredő mintavételes rendszert a következő alakra lehet hozni:

$$\begin{aligned} x_{i+1} &= \Phi x_i + \Gamma u_i, \\ y_i &= C x_i. \end{aligned} \quad (6.1)$$

Az irányíthatósági és megfigyelhetőségi mátrix a folytonosidejű rendszerekhez hasonlóan:

$$M_c = [\Gamma \ \Phi\Gamma \ \dots \ \Phi^{n-1}\Gamma] \quad (6.2)$$

$$M_o = \begin{bmatrix} C \\ C\Phi \\ \vdots \\ C\Phi^{n-1} \end{bmatrix}. \quad (6.3)$$

Megjegyezzük azonban, hogy míg folytonos időben a teljes irányíthatóság (nulla állapotba) és teljes elérhetőség (nulla állapotból) szükséges és elégséges feltétele egyformán $\text{rank } M_c = n = \dim x$, addig diszkrét időben az (analóg) rang feltétel a teljes elérhetőségnek szükséges és elégséges feltétele, míg a teljes irányíthatóságnak csak elégséges feltétele (azaz van olyan rendszer, amely teljesen irányítható, de M_c nem maximális rangú).

Hasonlóan diszkrét időben $\text{rank } M_o = n = \dim x$ a teljes megfigyelhetőségnek (jövőbeli bemeneti-kimeneti adatokból) szükséges és elégséges feltétele, míg a teljes rekonstruálhatóságnak (múltbeli bemeneti-kimeneti adatokból) csak elégséges feltétele.

Ennek oka az, hogy míg folytonos időben az állapotegyenlet (lokálisan) csökkenő és növekvő idő irányban is egyértelműen megoldható, addig a diszkrétidejű állapotegyenlet csak akkor oldható meg csökkenő idő irányában, ha a Φ mátrix invertálható (azaz $\det \Phi \neq 0$, vagy más megfogalmazásban $z=0$ nem sajátérték, pl. a rendszer nem holtidős). Az elégségesség miatt szerencsére a rangfeltételek teljesülésekor nincs probléma az irányíthatósággal és a rekonstruálhatósággal sem. Ha a Φ mátrix invertálható, akkor a diszkrétidejű rendszert reverzibilisnek nevezzük. Reverzibilis rendszer esetén a rangfeltételek az irányíthatóságnak illetve a rekonstruálhatóságnak szükséges feltételei is.

A továbbiakban feltesszük, hogy a mintavételes rendszer teljesen elérhető (irányítható) és teljesen megfigyelhető, vagyis $\text{rank } M_c = \text{rank } M_o = \dim x = n$.

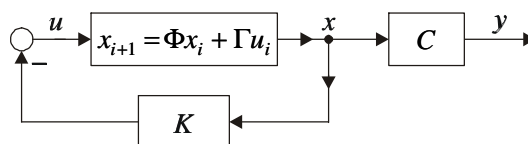
Pólusát helyezés állapot-visszacsatolással

Ha a 6.1. ábrának megfelelően alkalmazzunk

$$u_i = -Kx_i \quad (6.4)$$

állapot-visszacsatolást, akkor a zárt rendszer állapotegyenlete és karakterisztikus egyenlete rendre a következő lesz:

$$\begin{aligned} x_{i+1} &= (\Phi - \Gamma K) x_i, \\ \varphi_c(z) &= \det(zI - (\Phi - \Gamma K)). \end{aligned} \quad (6.5)$$

6.1. ábra. Állapot-visszacsatolás diszkrét időben

Ha előírjuk a zárt rendszer karakterisztikus egyenletét, és keressük az ehhez megfelelő K állapot-visszacsatolást, akkor a folytonosidejű feladathoz algebrailag hasonló feladatra jutunk, és ezért K meghatározható a folytonosidejű rendszerekre kidolgozott módszerekkel. Egyváltozós (SISO) rendszereknél a pólusáthelyezési feladat megoldása meghatározható az Ackermann-képlettel:

$$K = (0 \dots 0 \ 1) M_c^{-1} \varphi_c(\Phi), \quad (6.6)$$

$$(\Phi, \Gamma) \xrightarrow{M_c} K. \quad (6.7)$$

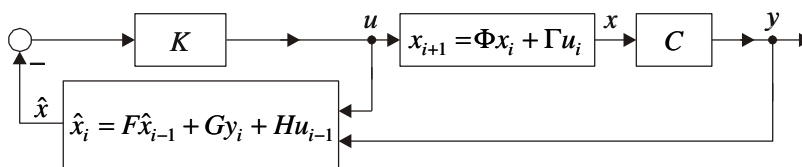
Ha a kívánt sajátértékek vektora $[\lambda_1 \ \lambda_2 \ \dots \ \lambda_n]^T$, akkor az $\Phi - \Gamma K$ mátrix karakterisztikus egyenlete $\varphi_c(z) = \prod_{i=1}^n (z - \lambda_i)$.

Az Ackermann-képletben szerepel az M_c mátrix inverze, amely SISO esetben kvadratikusan, és a feltevés szerint maximális rangú. A Φ mátrix szintén kvadratikusan, ezért hatványozható és Φ^i behelyettesíthető a z^i hatványok helyére a zárt rendszer $\varphi_c(z)$ karakterisztikus polinomjában. A Control System Toolbox-ban (CST) rendelkezésünkre áll az `acker` utasítás is K meghatározására, amint azt az 5. gyakorlat keretében már láttuk.

Ne felejtjük azonban el, hogy diszkrét időben a stabilitáshoz a sajátértékeknek az egységkör belsejében kell lenniük, továbbá a gyors sajátértékek $z=0 = e^{-\infty T}$ közelében vannak. Másrészt viszont a rendszer gyorsítása a beavatkozó jel növekedésével jár, amely telítést okozhat a szabályozót követő beavatkozó szervben vagy a DAC-ban (mivel a bitszám limitált). Nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy a Shannon-tételnek nemcsak a szakaszra, hanem a felgyorsított rendszer minden jelére, így a szabályozóra (állapot-visszacsatolás, megfigyelő) is közelítőleg teljesülni kell, ezért a gyorsításnak és a mintavételi időnek is összhangban kell lennie.

Állapot-visszacsatolás realizálása aktuális megfigyelővel

A rendszerint nem mérhető x állapotváltozó becslésére diszkrétidejű rendszereknél is állapotmegfigyelőt célszerű alkalmazni. Diszkrét időben aktuális állapotmegfigyelőt célszerű alkalmazni, lásd 6.2. ábra.

6.2. ábra. Aktuális állapotmegfigyelő diszkrét időben

Feltesszük, hogy $(\Phi, C\Phi)$ megfigyelhető, pl. $\exists \Phi^{-1}$ és (Φ, C) megfigyelhető. Akkor választható az

$$\hat{x}_i = F \hat{x}_{i-1} + G y_i + H u_{i-1} \quad (6.8)$$

aktuális állapotmegfigyelő. Jelölje $\tilde{x}_i = x_i - \hat{x}_i$ az állapotbecslés hibáját, akkor

$$\tilde{x}_i = F(x_{i-1} - \hat{x}_{i-1}) + (\Gamma - GCF - H)u_{i-1} + (\Phi - GC\Phi - F)x_{i-1}, \quad (6.9)$$

ezért aszimptotikus állapotmegfigyelőhöz jutunk, ha $\tilde{x}_i \rightarrow 0$ biztosítása érdekében a következő választással élünk:

$$F = \Phi - GC\Phi, \quad (6.10a)$$

$$H = \Gamma - GCF, \quad (6.10b)$$

$$\tilde{x}_i = F \tilde{x}_{i-1} \text{ stabil és gyors.} \quad (6.10c)$$

Ha a megfigyelő tranziensének gyorsaságát a megfigyelő $\varphi_o(z)$ karakterisztikus egyenletével írjuk elő, ahol

$$\varphi_o(z) = \det(zI - F) = \det(zI - (\Phi - GC\Phi)),$$

akkor G és F meghatározható

$$(\Phi, C)_I \leftrightarrow (\Phi^T, \Phi^T C^T)_{II} \xrightarrow[M_{c,II}]{\varphi_o(z)} K_{II} \rightarrow G = K_{II}^T \rightarrow F = \Phi - GC\Phi \quad (6.11)$$

alapján, SISO rendszer esetén pedig az Ackermann-képlettel (vagy más ekvivalens módszerrel). Végül G ismeretében számítható H is (6.10b) alapján.

Az \hat{x}_i becslt állapot számítása valós idejű megvalósítás szempontjából kedvezőbb alakra is hozható a következő átalakítással:

$$\begin{aligned} \hat{x}_i &= (\Phi - GC\Phi)\hat{x}_{i-1} + G y_i + (\Gamma - GCF)u_{i-1} = \\ &= \Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1} + G\{y_i - C(\Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1})\}. \end{aligned} \quad (6.12)$$

Jól látható, hogy a számítások közül $\Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1}$ az utolsó mintavételnél azonnal indítható, míg $G y_i$ csak a következő mintavételnél, miután y_i mérése már megtörtént. Ez a processzor idő jobb kihasználását eredményezi, különösen, ha $n = \dim x$ nagy. Az aktuális megfigyelő \tilde{x}_i bevezetésével (amelynek számítása két mintavétel közötti időben is elvégezhető) a következő alakra hozható:

$$\begin{aligned}\bar{x}_i &= \Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1} && \text{"time - update"} \\ \hat{x}_i &= \bar{x}_i + G(y_i - C \bar{x}_i) && \text{"measurement - update"}\end{aligned}\quad (6.13)$$

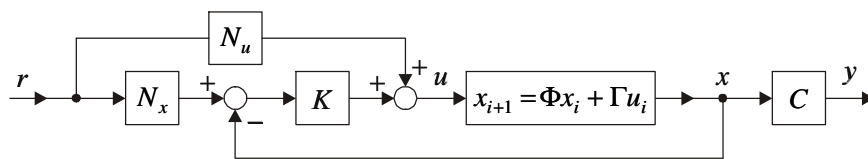
Ez a felbontás más állapotbecslési struktúráknál is tipikus, így a sztochasztikus elven alapuló Kalman-szűrőnél is. Vegyük észre, hogy $C \bar{x}_i$ azt mutatja, hol várjuk a kimenetet a régi megfigyelések alapján.

Az állapotbecslés problémája nem csak a szabályozástechnika területén vetődik fel. Egy rokon területen, a mobilis ágensek navigációjánál is felhasználható a bemutatott eljárás. (Mobilis ágens lehet például egy pilóta nélküli repülőgép, autonóm földi, vízi vagy víz alatt jármű, amelyekből több együttesen oldhat meg valamely feladatot.) Ha az előző ütemben már azonosítottuk, melyik ágens hol van, és a mozgásuk mellett a következő mérésnél meg tudjuk állapítani a navigációs rendszer érzékelőinek jeleiből, hogy hol vannak ágensek, de nem tudjuk azonosítani, hogy melyik új helyzet melyik ágenshez tartozik, mert az ágensek szimultán mozognak és keresztezhetik egymás pályáját, akkor $\hat{y}_i := C \bar{x}_i$ segíthet abban, hogy becslést adjon arra, minek a környezetében kell keresni az előző ütemben megtalált ágenset a sok új helyzet között. Ez a koncepció repülő objektumok követésénél is alkalmazható. A rendszernek ilyenkor megfelel az objektumok/ágensek kinematikai (sebesség és szögsebesség) modellje. Ez a probléma azonban nemlineáris, ezért lokálisan linearizálni kell az utolsó \hat{x}_{i-1} körül. Erre az elvre épül a kiterjesztett Kalman-szűrő.

Az alapjel miatti korrekció diszkrét időben

Az alapjel figyelembevételére a folytonos időben megismert módszer analógiájára a 6.3. ábra szerinti megoldás választható. Bár az alapjel miatti korrekció elvei ugyanazok lesznek, tekintettel kell lenni arra, hogy az állapotegyenlet megoldását állandósult állapotban az jellemzi, hogy a régi és az új állapot azonos:

$$x_\infty = \Phi x_\infty + \Gamma u_\infty. \quad (6.14)$$

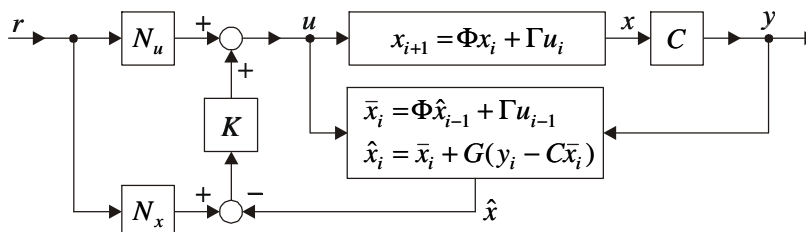
6.3. ábra. Alapjel miatti korrekció diszkrét időben

Most is feltesszük, hogy az alapjel konstans (pontosabban ritkán változik meg és utána hosszabb ideig állandó marad). Úgy döntünk, hogy állandósult állapotban az $N_x r - x_\infty$ különbségi jel legyen nulla, a kimenet állandósult állapotbeli értéke pedig

legyen hiba nélküli, tehát $y_\infty = r$. Az ehhez szükséges bemenőjelet állandósult állapotban $u_\infty = N_u r$ fogja szolgáltatni. Legyen $\dim y = \dim r = \dim u = m$, akkor N_x egy $n \times m$, N_u pedig egy $m \times m$ méretű mátrix (SISO rendszer esetén nyilván $m=1$). A folytonosidejű esetben N_x és N_u számítására megismert módszert kismértékben korrigálni kell, mivel diszkrét időben az állandósult állapotra vonatkozó matematikai összefüggés más:

$$\begin{aligned}
 N_x r = x_\infty &\Rightarrow y_\infty = C x_\infty = C N_x r = r \Rightarrow C N_x = I_m, \\
 N_u r = u_\infty &\Rightarrow \Phi x_\infty + \Gamma u_\infty = x_\infty \Rightarrow [(\Phi - I) N_x + \Gamma N_u] r = 0 \Rightarrow \\
 &(\Phi - I) N_x + \Gamma N_u = 0_{n \times m} \\
 \begin{bmatrix} \Phi - I & \Gamma \\ C & 0 \end{bmatrix} \begin{pmatrix} N_x \\ N_u \end{pmatrix} &= \begin{pmatrix} 0_{n \times m} \\ I_m \end{pmatrix} \Rightarrow \begin{pmatrix} N_x \\ N_u \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} \Phi - I & \Gamma \\ C & 0 \end{bmatrix}^{-1} \begin{pmatrix} 0_{n \times m} \\ I_m \end{pmatrix}. \quad (6.15)
 \end{aligned}$$

A 6.4. ábra állapot-visszacsatolásból (ÁV), állapotmegfigyelőből (ÁM) és alapjel miatti korrekcióból (N_x, N_u) felépülő egyszerű szabályozás megvalósításának elvét mutatja be, figyelembe véve az állapotmegfigyelő valós idejű realizálásának szempontjait is. A szabályozó bemenete r és y , kimenete pedig u .

6.4. ábra. Állapot-visszacsatolást és aktuális megfigyelőt alkalmazó egyszerű szabályozás megvalósításának elve diszkrét időben

Integráló szabályozás

A zavarás hatásának csökkentésére célszerű a szabályozóban integrátort elhelyezni. Egészítsük ki ezért a rendszert az integrátor $x_I = \int y dt$ jelével, és alkalmazzuk számítására a bal oldali téglalapszabályt (LSR):

$$x_{I,i+1} = x_{I,i} + T y_i = x_{I,i} + T C x_i \quad (6.16)$$

Az állapotegyenlet az $\tilde{x} = (x^T, x_I^T)^T$ bővített állapotváltozó bevezetése után a következő lesz:

$$\begin{pmatrix} x_{i+1} \\ x_{I,i+1} \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} \Phi & 0 \\ TC & I \end{bmatrix} \begin{pmatrix} x_i \\ x_{I,i} \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} \Gamma \\ 0 \end{pmatrix} u_i \Rightarrow \tilde{x}_{i+1} = \tilde{\Phi} \tilde{x}_i + \tilde{\Gamma} u_i, \quad (6.17)$$

$$y_i = [C \quad 0] \begin{pmatrix} x_i \\ x_{I,i} \end{pmatrix} \Rightarrow y_i = \tilde{C} \tilde{x}_i.$$

Az integrátor jelével bővített állapot-visszacsatolás ekkor

$$u_i = -\tilde{K} \tilde{x} = -[K \quad K_I] \begin{pmatrix} x_i \\ x_{I,i} \end{pmatrix} = -K x_i - K_I x_{I,i}, \quad (6.18)$$

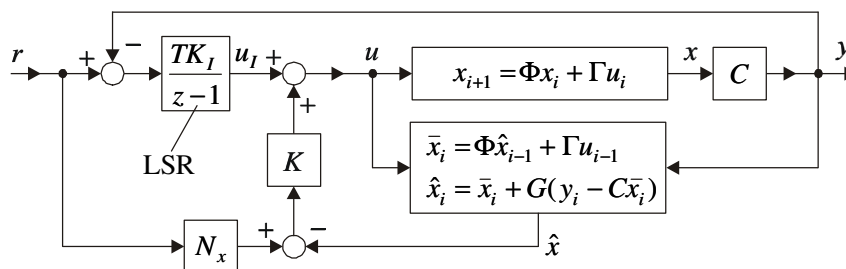
a zárt rendszer állapotegyenlete pedig

$$\tilde{x}_{i+1} = (\tilde{\Phi} - \tilde{\Gamma} \tilde{K}) \tilde{x}_i. \quad (6.19)$$

Ha előírjuk a zárt rendszer $\tilde{\varphi}_c(z) = \det(zI - (\tilde{\Phi} - \tilde{\Gamma} \tilde{K}))$ karakterisztikus egyenletét, akkor a pólusáthelyezési feladat megoldásához szükséges $\tilde{K} = [K \quad K_I]$ állapot-visszacsatolás meghatározható a

$$(\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}) \xrightarrow[\tilde{M}_c]{\tilde{\varphi}_c(z)} \tilde{K}. \quad (6.20)$$

séma alapján, egyváltozós (SISO) rendszereknél pl. az Ackermann-képlettel.

6.5. ábra. Integráló szabályozás megvalósításának elve diszkrét időben

Az integráló szabályozás megvalósítását a 6.5. ábrán mutatjuk be. A realizációnál felhasználjuk, hogy az integrátor állandósult állapotban nulla bemenetnél is tud nemnulla kimenetet biztosítani, ezért $N_u r$ hatását is realizálja. Az integrátort a jobb oldali téglalapszabállyal (RSR) is implementálhatjuk.

A tervezés lépései a következők:

$$\begin{aligned} (\tilde{\Phi}, \tilde{F}, \tilde{C}) &\rightarrow \tilde{K} = [K \ K_I] \quad (\text{ÁV}) \\ (\Phi, \Gamma, C) &\rightarrow (F, G, H) \quad (\text{ÁM}) \\ (\Phi, \Gamma, C) &\rightarrow (N_x, N_u) \end{aligned} \quad (6.21)$$

Terhelésbecslés

A zavarást a szakasz bemenetére redukálnak képzeljük ("load change"), hasonlóan az 5. gyakorlathoz. Ha a zavarás jellegéről ismereteink vannak, akkor modellezhető. A továbbiakban feltesszük, hogy a zavarás konstans, ezért differenciálegyenlete

$$\dot{d} = 0 \quad (d \text{ konstans, értéke ismeretlen}) \Rightarrow d_{i+1} = d_i. \quad (6.22)$$

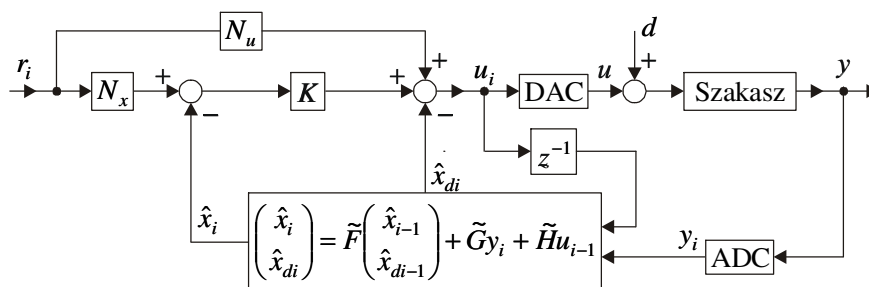
Ha a rendszert bővítjük az $x_d = d$ állapotváltozóval és bevezetjük az $\tilde{x} = (x^T, x_d^T)^T$ jelölést, akkor az állapotegyenlet a következő lesz:

$$\begin{aligned} \begin{pmatrix} x \\ x_d \end{pmatrix}_{i+1} &= \begin{bmatrix} \tilde{\Phi} & \Gamma \\ 0 & I \end{bmatrix} \begin{pmatrix} x \\ x_d \end{pmatrix}_i + \begin{bmatrix} \Gamma \\ 0 \end{bmatrix} u_i \Rightarrow \tilde{x}_{i+1} = \tilde{\Phi} \tilde{x}_i + \tilde{F} u_i, \\ y_i &= [C \ 0] \begin{pmatrix} x \\ x_d \end{pmatrix}_i \Rightarrow y_i = \tilde{C} \tilde{x}_i. \end{aligned} \quad (6.23)$$

Mivel az $(\tilde{\Phi}, \tilde{F}, \tilde{C})$ rendszer nem irányítható (az x_d kívülről érkező jelet nem lehet belülről u -val irányítani), ezért az állapot-visszacsatolást és az alapjel miatti korrekciót az eredeti rendszerhez kell meghatározni. A megfigyelőt a bővített rendszerhez kell megtervezni, hogy biztosítani tudja mind az \hat{x} , mind pedig az \hat{x}_d becslést a szabályozó számára:

$$\begin{aligned} (\Phi, \Gamma, C) &\rightarrow K \quad (\text{ÁV}) \\ (\tilde{\Phi}, \tilde{F}, \tilde{C}) &\rightarrow (\tilde{F}, \tilde{G}, \tilde{H}) \quad (\text{ÁM}) \\ (\Phi, \Gamma, C) &\rightarrow (N_x, N_u) \end{aligned} \quad (6.24)$$

A terhelésbecslést is tartalmazó szabályozás megvalósításának elvét a 6.6. ábra mutatja be.

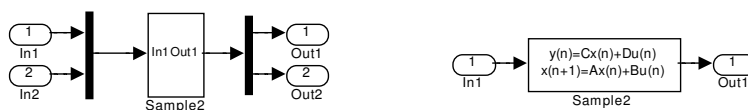
6.6. ábra. Terhelésbecslést alkalmazó szabályozás megvalósításának elve diszkrét időben

A szabályozók megvalósítása

A továbbiakban egy harmonikus oszcillátor (csillapítatlan lengőtag) szabályozása kapcsán két módszert mutatunk be a szabályozó realizálására.

1. módszer: Szabályozó realizálás a megtervezett komponensek összekötésével

A szabályozók egy lehetséges megvalósítását a három megvizsgált üzemmódra a 6.4. ábra (normál állapot-visszacsatolás megfigyelővel és alapjel-korrekciónal), a 6.5. ábra (integráló állapot-visszacsatolás a hibajel integrálásával, megfigyelővel és alapjel-korrekciónal) és a 6.6. ábra (állapot-visszacsatolás állapotmegfigyelővel, terhelésbecslővel és alapjel-korrekciónal) mutatja be. A 6.4 és 6.5 ábrákat ki kell egészíteni az $u_{i-1} = z^{-1}u_i$ taggal (Unit Delay a mintavételi idő megadásával). A folytonosidejű $r(t)$ és $y(t)$ jelek korrekt mintavételezését meg lehet oldani egy elfajuló diszkrétidejű állapotegyenlettel, lásd 6.7. ábra, ahol $A = B = C = []$ és $D = eye(2)$.

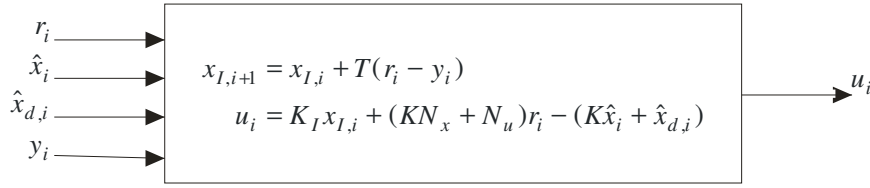

6.7. ábra. Folytonosidejű jelek mintavételezése

Az 1. módszert normál állapot-visszacsatolás és integráló állapot-visszacsatolás esetén fogjuk bemutatni.

2. módszer: Állapotteres realizálás összevont megfigyelővel és szabályozóval

A szabályozó kimenőjele $u_i = K(N_x r_i - \hat{x}_i) + N_u r_i + K_I x_{I,i} - \hat{x}_{d,i}$ alapján képezhető az általános esetben, ahol $x_{I,i+1} = x_{I,i} + T(r_i - x_i)$ része a szabályozó dinamikájának. Hatásvázlatát a 6.8. ábra mutatja, ahol x_I a szabályozó belső állapota, becslésére nincs szükség.

6.8. ábra. Az integráló állapot-visszacsatolás hatásvázlata szeparált megfigyelő esetén

A megfigyelő belső állapotát jelölje $\bar{X} = (\bar{x}^T, \bar{x}_d^T)^T$, akkor kihasználva azt, hogy a Simulink előbb képezi a kimenőjelet és csak utána a következő állapotot, az S és S_d szelektormátrixok bevezetésével írhatjuk, hogy

$$\begin{aligned}
 \hat{X}_i &= \tilde{F}\hat{X}_{i-1} + \tilde{G}y_i + \tilde{H}u_{i-1} = \\
 &= (\tilde{\Phi} - \tilde{G}\tilde{C}\tilde{\Phi})\hat{X}_{i-1} + \tilde{G}y_i + (\tilde{F} - \tilde{G}\tilde{C}\tilde{F})u_{i-1} = \\
 &= \tilde{\Phi}\hat{X}_{i-1} + \tilde{F}u_{i-1} + \tilde{G}\{y_i - \tilde{C}(\tilde{\Phi}\hat{X}_{i-1} + \tilde{F}u_{i-1})\} \\
 \bar{X}_i &= \tilde{\Phi}\hat{X}_{i-1} + \tilde{F}u_{i-1} \\
 \hat{X}_i &= \bar{X}_i + \tilde{G}\{y_i - \tilde{C}\bar{X}_i\},
 \end{aligned} \tag{6.25}$$

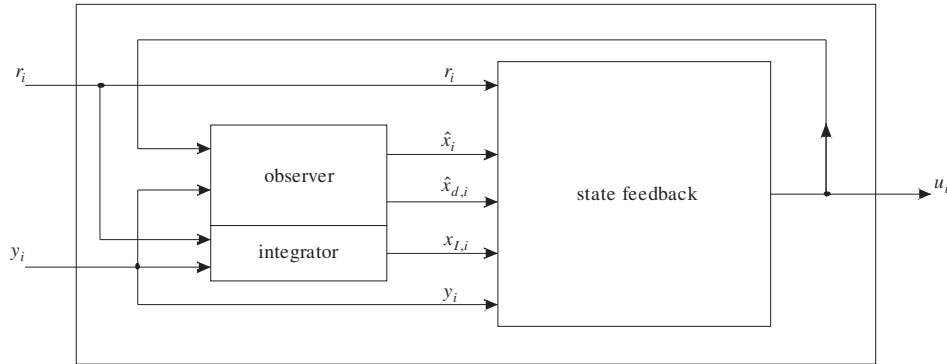
ahonnan a megfigyelő a Matlab-ban megszokott standard alakra hozható:

$$\begin{aligned}
 \bar{X}_{i+1} &= \tilde{\Phi}\hat{X}_i + \tilde{F}u_i = \tilde{\Phi}\{\bar{X}_i + \tilde{G}[y_i - \tilde{C}\bar{X}_i]\} + \tilde{F}u_i = \\
 &= (\tilde{\Phi} - \tilde{\Phi}\tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Phi}\tilde{G}y_i + \tilde{F}u_i = \\
 &= \tilde{\Phi}(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Phi}\tilde{G}y_i + \tilde{F}u_i \\
 \hat{X}_i &= (I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{G}y_i \\
 \hat{x}_i &= S\hat{X}_i = S(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S\tilde{G}y_i \\
 \hat{x}_{d,i} &= S_d\hat{X}_i = S_d(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S_d\tilde{G}y_i
 \end{aligned} \tag{6.26}$$

A (6.26) egyenletben az első egyenlet az állapotegyenlet, az utolsó három pedig a kimeneti leképezés. Az állapotváltozó \bar{X} , \hat{X} pedig kimenőjel. Jól látható továbbá,

hogya a Simulink adottságainál fogva az állapotteres megoldás egyszerre kéri bemenetként u_i értékét, miközben u_i számításához szükség van \hat{x}_i , $\hat{x}_{d,i}$ értékeire.

A keletkezett algebrai hurkot a Simulink általában nem tudja numerikusan korrektil feloldani, mitöbb a Simulink program beágyazott processzorra történő kihozatala ilyen esetben nem is lenne lehetséges. Ezért azt a megoldást választjuk, hogy a megfigyelőt és az állapot-visszacsatolást algebrailag összevonjuk, azaz \hat{x}_i , $\hat{x}_{d,i}$ mellett u_i is a közös szabályozó állapotegyenlet kimenete lesz. A szabályozó algebrai hurkot tartalmazó elvi hatásvázlatát a 6.9. ábra mutatja.

6.9. ábra. Az összevont megfigyelő és az állapot-visszacsatolás elvi hatásvázlata

A korábbi \bar{X} állapothoz hozzávehetjük a szabályozó x_I integrátorát: $\bar{X}_1 := (\bar{X}^T, x_I^T)^T$ Ezen kívül \bar{X} állapotegyenletében az algebrai hurok feloldására u_i helyére behelyettesíthető

$$\begin{aligned} u_i &= K(N_x r_i - \hat{x}_i) + N_u r_i + K_I x_{I,i} - \hat{x}_{d,i} = \\ &= (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\{(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{G}y_i\} + K_I x_{I,i} = \\ &= -(KS + S_d)(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + K_I x_{I,i} + (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\tilde{G}y_i, \end{aligned} \quad (6.27)$$

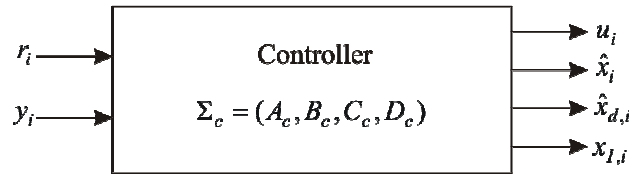
ahonnan kapjuk, hogy

$$\begin{aligned} \bar{X}_{i+1} &= \tilde{\Phi}(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Phi}\tilde{G}y_i + \\ &+ \tilde{\Gamma}\{-(KS + S_d)(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + K_I x_{I,i} + (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\tilde{G}y_i\} \Rightarrow \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
\bar{X}_{i+1} &= [\tilde{\Phi} - \tilde{T}(KS + S_d)](I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{T}K_I x_{I,i} + \\
&+ \tilde{T}(KN_x + N_u)r_i + [\tilde{\Phi} - \tilde{T}(KS + S_d)]\tilde{G}y_i = \\
&= A_{c11}\bar{X}_i + A_{c12}x_{I,i} + B_{c11}r_i + B_{c12}y_i \\
x_{I,i+1} &= x_{I,i} + T(r_i - y_i) = x_{I,i} + Tr_i - Ty_i = \\
&= A_{c22}x_{I,i} + B_{c21}r_i + B_{c22}y_i
\end{aligned} \tag{6.28}$$

$$\begin{aligned}
u_i &= -(KS + S_d)(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + K_I x_{I,i} + (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\tilde{G}y_i = \\
&= C_{c11}\bar{X}_i + C_{c12}x_{I,i} + D_{c11}r_i + D_{c12}y_i \\
\hat{x}_i &= S(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S\tilde{G}y_i = C_{c21}\bar{X}_i + D_{c22}y_i \\
\hat{x}_{d,i} &= S_d(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S_d\tilde{G}y_i = C_{c31}\bar{X}_i + D_{c32}y_i \\
x_{I,i} &= x_{I,i} = C_{c4,2}x_{I,i}
\end{aligned} \tag{6.29}$$

Az állapotmegfigyelő és az állapot-visszacsatolás összevonása után keletkezett kompakt szabályozót a 6.10. ábrán mutatjuk be. A szabályozó egy diszkrétidejű dinamikus rendszer, amelynek bemenőjelei r_i , y_i , kimenőjelei pedig u_i és a becült állapotok, szükség esetén kiegészítve a hibajel integráljával (ekkor N_u hiányzik).

6.10. ábra. Az összevont kompakt szabályozó

A 2. módszert a terhelésbecslőt alkalmazó szabályozás esetén mutatjuk be.

A harmonikus oszcillátor diszkrétidejű szabályozása

Normál szabályozás

Az alábbi kód lefutása után a szabályozó következő paramétereit kaptuk (a kódból a rendszer, a specifikációk, a mintavételi idő stb. azonosítható, ezért ezeket nem részletezzük):

```
%Oscillator_Control.m
```

```
clear all
close all
```

```

clc

%System
w0=100;
W=tf(w0^2,[1 0 w0^2]);
sys=ss(W);
Ts=0.001;
sysd=c2d(sys,Ts);    %'zoh'
[Phi,Gamma,C,D]=ssdata(sysd)

%Specifications
xi=0.7;
s1=-xi*w0+j*sqrt(1-xi^2)*w0;
scinf=3*real(s1);
soinf=-5*w0;
wN=pi/Ts;
z1=exp(s1*Ts);
zcinf=exp(scinf*Ts);
zoinf=exp(soinf*Ts);

%-----
%Normal control
%-----
fprintf('Normal Control\n')
%Controller
pcl=[z1 conj(z1)]';
K=acker(Phi,Gamma,pcl)
%Actual observer
pobs=[zoinf zoinf]';
KII=acker(Phi',Phi'*C',pobs);
G=KII'
F=Phi-G*C*Phi
H=Gamma-G*C*Gamma
%Reference signal correction
Nxu=inv([Phi-eye(2) Gamma; C 0])*[0 0 1]';
Nx=Nxu(1:2);
Nu=Nxu(3);
%Simulation
open_system('OscNormalCl')
fprintf('OscNormalCl.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
pause

```

A megtervezett szabályozó paramétere:

```

Phi =
    0.9950    -0.0780
    0.1278     0.9950

```

```
Gamma =  
    0.0080  
    0.0005
```

```
C =  
  
    0    9.7656
```

```
D =  
    0
```

```
Normal Control
```

```
K =  
    16.3157   -0.6528
```

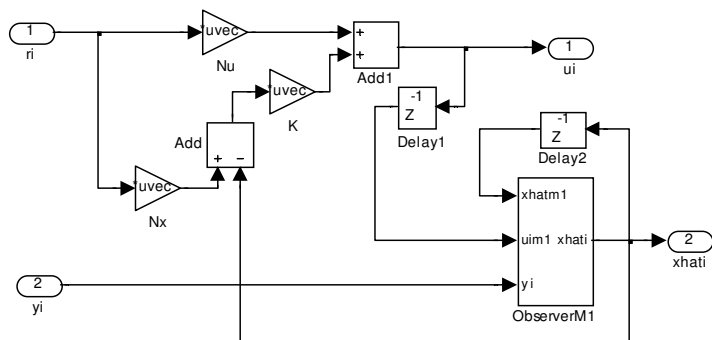
```
G =  
    0.1186  
    0.0647
```

```
F =  
    0.8470   -1.2303  
    0.0470    0.3660
```

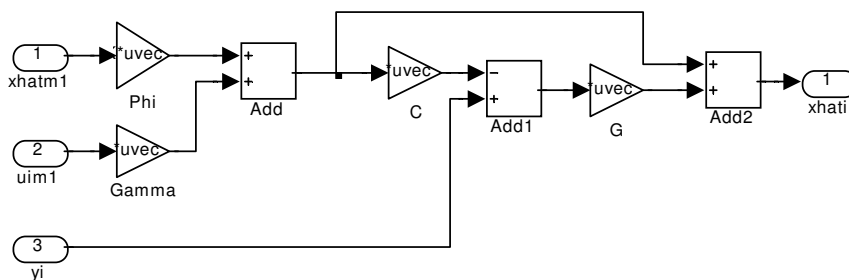
```
H =  
    0.0074  
    0.0002
```

```
OscNormalCl.mdl has been loaded  
Activate Scopes and Start Simulation  
>>
```

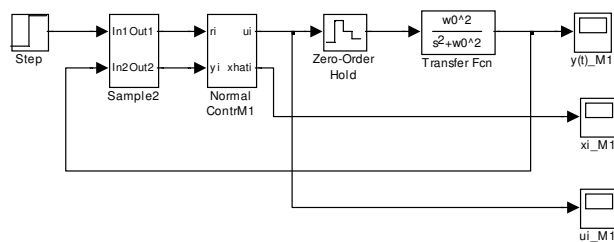
A rendszer és a normál szabályozó Simulink megvalósítása az 1. módszerrel:

6.11. ábra. A normál szabályozó Simulink modellje (1. módszer)

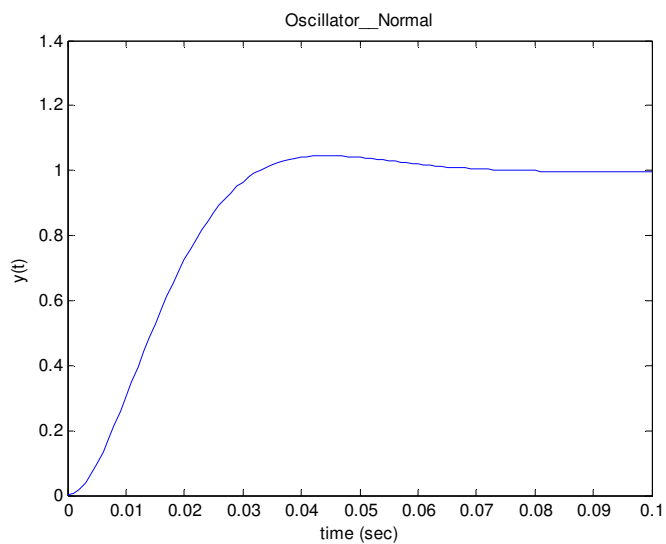

6.12. ábra. A megfigyelő Simulink modellje (1. módszer)

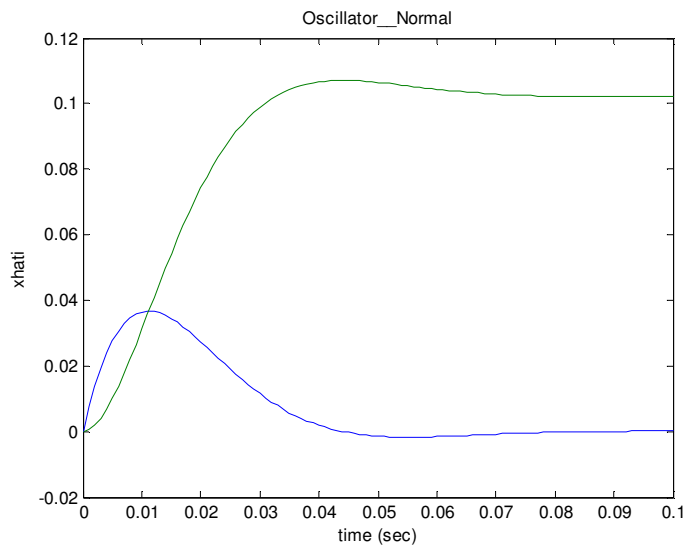

6.13. ábra. A zárt szabályozási kör Simulink modellje normál szabályozóval (1. módszer)

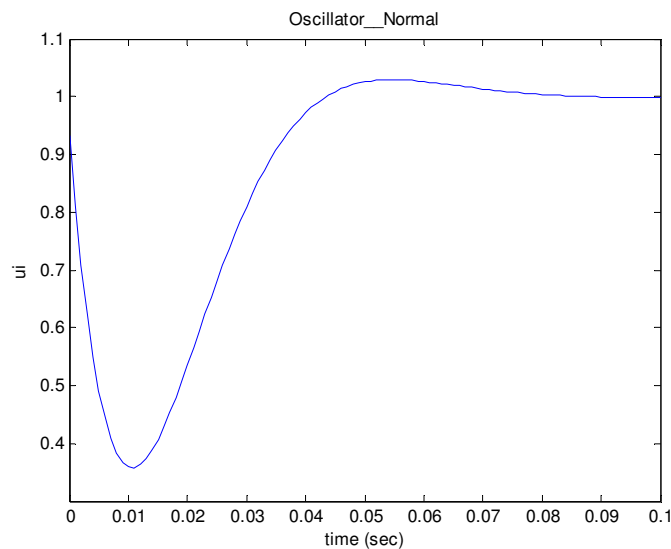
A zárt szabályozási rendszer tranziensei alapjelugrás esetén az $y(t)$, x_i , u_i oszcilloszkópokon jelennek meg, onnan kimentethetők és felrajzolhatók.

6.14. ábra. A szakasz kimenőjele normál szabályozóval (1. módszer)

6.15. ábra. A becsült állapotváltozók normál szabályozóval (1. módszer)

6.16. ábra. A szabályozó kimenőjele normál szabályozóval (1. módszer)

Integráló szabályozás

A fenti kód folytatásaként az alábbi lefuttatva az integrátorral kiegészített szabályozó következő paramétereit kaptuk:

```
%-----
%Integrating control
%-----
fprintf('Integrating Control\n')
%State augmenting
Phit=[Phi zeros(2,1); Ts*C eye(1)]; %t instead of tilde
Gammat=[Gamma; zeros(1,1)];
Ct=[C zeros(1,1)];
Dt=0;
%Controller
pclt=[z1 conj(z1) zcinf]';
Kt=acker(Phit,Gammat,pclt);
K=Kt(1:2)
KI=Kt(3)
%Actual observer
pobs=[zoinf zoinf]';
KII=acker(Phi',Phi'*C',pobs);
G=KII'
F=Phi-G*C*Phi
H=Gamma-G*C*Gamma
%Reference signal correction
```

```
Nxu=inv([Phi-eye(2) Gamma; C 0])*[0 0 1]';
Nx=Nxu(1:2);
Nu=Nxu(3);
%Simulation
open_system('OscIntegralCl')
fprintf('OscIntegralCl.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
%pause
```

A megtervezett szabályozó paramétere:

```
Phi =
    0.9950   -0.0780
    0.1278    0.9950
```

```
Gamma =
    0.0080
    0.0005
```

```
C =
         0    9.7656
```

```
D =
    0
```

Integrating Control

```
K =
    38.4277    24.3961
```

```
KI =
    176.7544
```

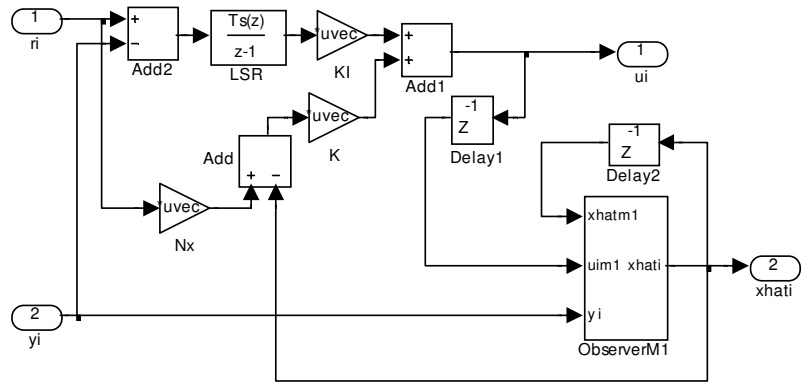
```
G =
    0.1186
    0.0647
```

```
F =
    0.8470   -1.2303
    0.0470    0.3660
```

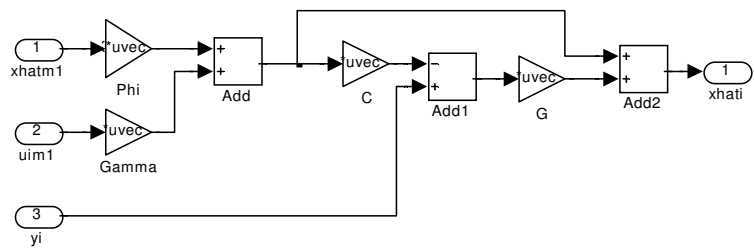
```
H =
    0.0074
    0.0002
```

```
OscIntegralCl.mdl has been loaded
Activate Scopes and Start Simulation
>>
```

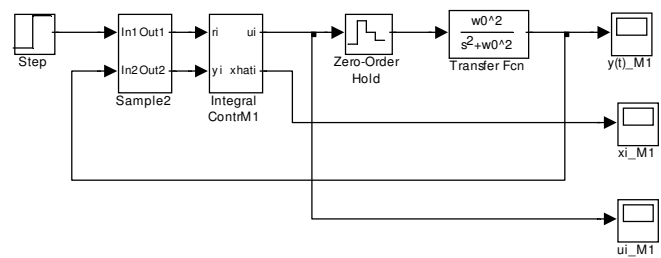
A rendszer és az integráló szabályozó Simulink megvalósítása az 1. módszerrel:

6.17. ábra. Az integráló szabályozó Simulink modellje (1. módszer)

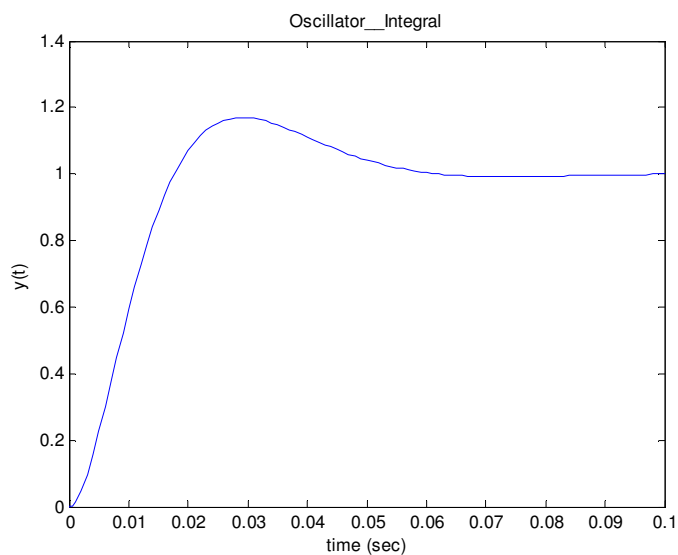

6.18. ábra. A megfigyelő Simulink modellje (1. módszer)

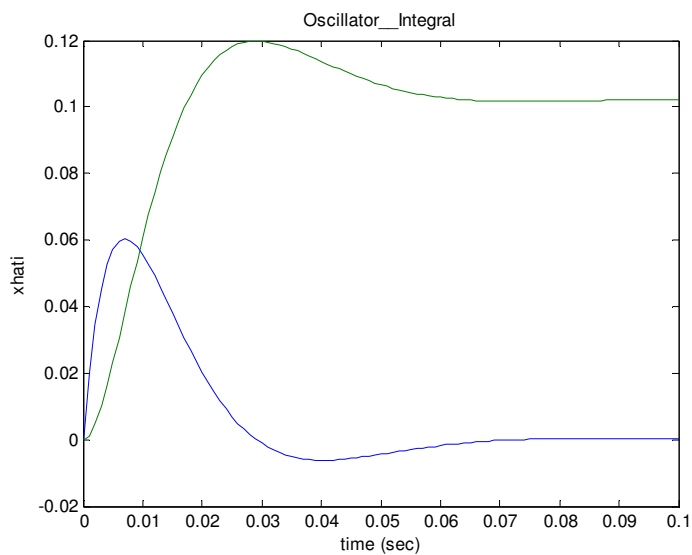

6.19. ábra. A zárt szabályozási kör Simulink modellje integráló szabályozóval (1. módszer)

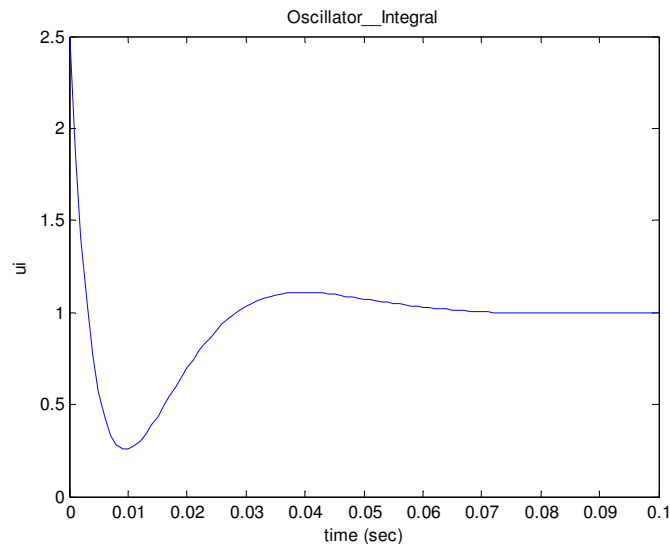
A zárt szabályozási rendszer tranziensei alapjelugrás esetén az $y(t)$, x_i , u_i oszcilloszkópokon jelennek meg, onnan kimenthetők és felrajzolhatók. Figyeljük meg, hogy a kimenőjel túllövése megnőtt a normál esethez képest.

6.20. ábra. A szakasz kimenőjele integráló szabályozóval (1. módszer)

6.21. ábra. A becsült állapotváltozók integráló szabályozóval (1. módszer)

6.22. ábra. A szabályozó kimenőjele integráló szabályozóval (1. módszer)

Terhelésbecslés komplex szabályozóval

A fenti kód folytatásaként az alábbi lefuttatva a terhelésbecslővel kiegészített szabályozó következő paramétereit kaptuk:

```
%-----
%Load estimating control
%-----
fprintf('Load Estimating Control\n')
%State augmenting
Phit=[Phi Gamma; zeros(1,2) 1]; %t instead of tilde
Gammam=[Gamma; zeros(1,1)];
Ct=[C zeros(1,1)];
Dt=0;
%Controller
pcl=[z1 conj(z1)]';
K=acker(Phi, Gamma, pcl)
%Actual observer
ptobs=[zoinf zoinf zoinf]';
KtII=acker(Phit', Phit'*Ct', ptobs);
Gt=KtII'
Ft=Phit-Gt*Ct*Phit
Ht=Gammam-Gt*Ct*Gammam
%Reference signal correction
Nxu=inv([Phi-eye(2) Gamma; C 0])*[0 0 1]';
Nx=Nxu(1:2);
Nu=Nxu(3);
```

```
%Simulation M2
[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('load',Ts,Phit,Gammat,Ct,Gt,K,N
x,Nu)
open_system('OscLoadCl_M2')
fprintf('OscLoadCl_M2.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
%pause
```

A megtervezett szabályozó paramétere:

```
Phi =
    0.9950   -0.0780
    0.1278    0.9950

Gamma =
    0.0080
    0.0005

C =
         0    9.7656

D =
    0

Load Estimating Control

K =
    16.3157   -0.6528

Gt =
    0.2941
    0.0796
    6.0967

Ft =
    0.6280   -2.9354    0.0065
    0.0285    0.2220    0.0001
   -7.6082  -59.2406    0.9695

Ht =
    0.0065
    0.0001
   -0.0305

Ac =
    0.8647   -2.4994    0
    0.1194   -0.1209    0
         0  -59.5381    1.0000
```

```

Bc =
    0.0075    0.2485
    0.0005    0.1143
         0     6.0967

Cc =
   -16.3157   106.5379   -1.0000
    1.0000    -2.8717         0
         0     0.2231         0
         0   -59.5381    1.0000

Dc =
    0.9332   -10.8426
         0     0.2941
         0     0.0796
         0     6.0967

```

OscLoadCl_M2.mdl has been loaded
 Activate Scopes and Start Simulation

A komplex szabályozó állapotegyenlete

A komplex szabályozó állapotegyenletének A_c , B_c , C_c , D_c mátrixait az

```
[Ac, Bc, Cc, Dc]=Controller_M2(ctype, Ts, Phit, Gammat, Ct, Gt, Kt, Nx, Nu)
```

függvénnyel határoztuk meg, melyet a 2. módszer állapotegyenletei alapján írtunk meg. A függvény MIMO rendszerek esetén is alkalmazható és mindhárom üzemmódra meghívható. Az üzemmódot *ctype* azonosítja a híváskor. Csak terhelésbecslésre a kód egyszerűsíthető. A függvény kódja az általános esetben a következő:

```

function
[Ac, Bc, Cc, Dc]=Controller_M2(ctype, Ts, Phit, Gammat, Ct, Gt, Kt, Nx, Nu)
%Generate complex state space model of observer and state feedback

m=size(Ct,1); %m=r assumed

switch ctype
    case 'normal'
        nbar=size(Phit,1);
        K=Kt;
        S=eye(nbar);
        Sd=zeros(m, nbar);
        Ac11=(Phit-Gammat*(K*S+Sd))*(eye(nbar)-Gt*Ct);
        Ac12=[];
        Bc11=Gammat*(K*Nx+Nu);
        Bc12=(Phit-Gammat*(K*S+Sd))*Gt;
        Ac21=[];
        Ac22=[];

```

```

Bc21=[];
Bc22=[];
Cc11=-(K*S+Sd)*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc12=[];
Dc11=K*Nx+Nu;
Dc12=-(K*S+Sd)*Gt;
Cc21=S*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc22=[];
Dc21=zeros(nbar,m);
Dc22=S*Gt;
Cc31=[];
Cc32=[];
Dc31=[];
Dc32=[];
Cc41=[];
Cc42=[];
Dc41=[];
Dc42=[];
case 'integral'
nbar=size(Phit,1);
K=Kt(1:m,1:nbar);
KI=Kt(1:m,nbar+1:nbar+m);
Nu=zeros(m,m);
S=eye(nbar);
Sd=zeros(m,nbar);
Ac11=(Phit-Gammat*(K*S+Sd))*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Ac12=Gammat*KI;
Bc11=Gammat*(K*Nx+Nu);
Bc12=(Phit-Gammat*(K*S+Sd))*Gt;
Ac21=zeros(m,nbar);
Ac22=eye(m);
Bc21=Ts*eye(m);
Bc22=-Ts*eye(m);
Cc11=-(K*S+Sd)*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc12=KI;
Dc11=K*Nx+Nu;
Dc12=-(K*S+Sd)*Gt;
Cc21=S*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc22=zeros(nbar,m);
Dc21=zeros(nbar,m);
Dc22=S*Gt;
Cc31=[];
Cc32=[];
Dc31=[];
Dc32=[];
Cc41=zeros(m,nbar);
Cc42=eye(m);
Dc41=zeros(m,m);
Dc42=zeros(m,m);
case 'load'
nbar=size(Phit,1);
K=Kt;
S=[eye(nbar-m) zeros(nbar-m,m)];
Sd=[zeros(m,nbar-m) eye(m)];
Ac11=(Phit-Gammat*(K*S+Sd))*(eye(nbar)-Gt*Ct);

```


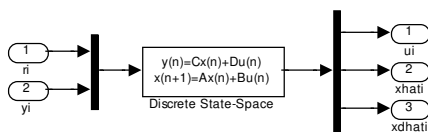
```

Ac12=[];
Bc11=Gammat*(K*Nx+Nu);
Bc12=(Phit-Gammat*(K*S+Sd))*Gt;
Ac21=[];
Ac22=[];
Bc21=[];
Bc22=[];
Cc11=-(K*S+Sd)*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc12=[];
Dc11=K*Nx+Nu;
Dc12=-(K*S+Sd)*Gt;
Cc21=S*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc22=[];
Dc21=zeros(nbar-m,m);
Dc22=S*Gt;
Cc31=Sd*(eye(nbar)-Gt*Ct);
Cc32=[];
Dc31=zeros(m,m);
Dc32=Sd*Gt;
Cc41=[];
Cc42=[];
Dc41=[];
Dc42=[];
otherwise
Ac=[]; Bc=[]; Cc=[]; Dc=[];
fprintf('Nonexisting ctype=%s\n',ctype);
return;
end;

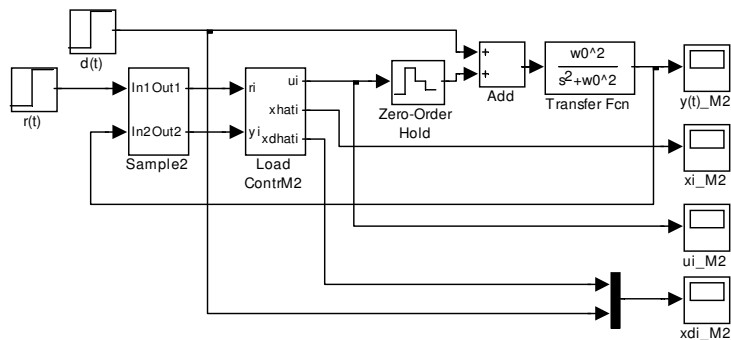
Ac=[Ac11 Ac12; Ac21 Ac22];
Bc=[Bc11 Bc12; Bc21 Bc22];
Cc=[Cc11 Cc12; Cc21 Cc22; Cc31 Cc32; Cc41 Cc42];
Dc=[Dc11 Dc12; Dc21 Dc22; Dc31 Dc32; Dc41 Dc42];

```

A rendszer és a terhelésbecsléssel kiegészített szabályozó Simulink megvalósítása az 2. módszerrel

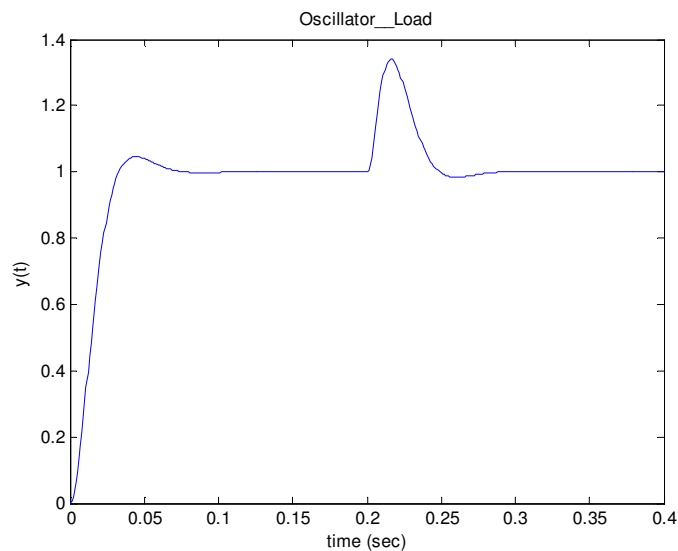

6.23. ábra. A terhelésbecslőt tartalmazó szabályozó komplex megvalósítása (2. módszer)

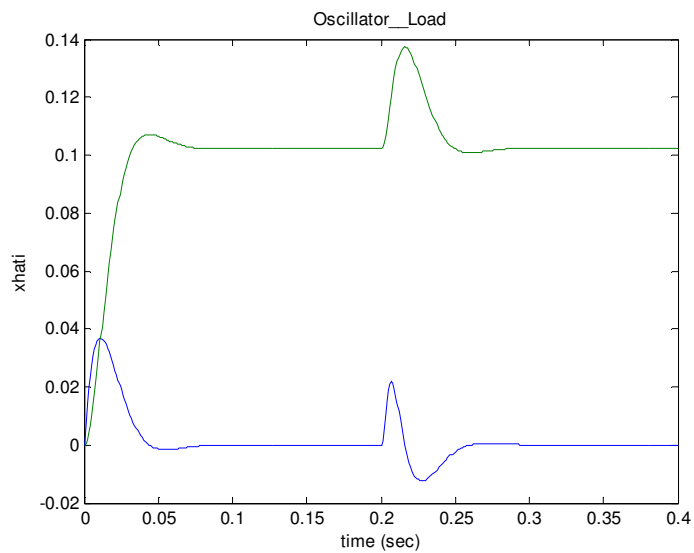

6.24. ábra. A zárt szabályozási kör terhelésbecslővel (2. módszer)

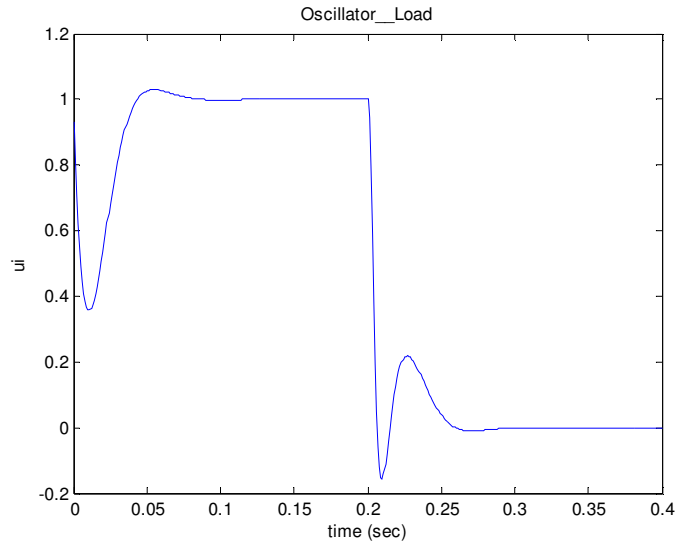
A zárt szabályozási rendszer tranziensei alapjelugrás esetén az $y(t)$, x_i , u_i , x_{di} oszcilloszkópokon jelennek meg, ahonnan `Workspace` változóba menthetők és felrajzolhatók. A tárolást a `Scope` paramétereit között lehet beállítani. A változók a `ScopeData`, `ScopeData1`, ... struktúrákban keletkeznek. A struktúra tartalmazza az időt, a jeleket és azok értékeit.

6.25. ábra. A szakasz kimenőjele terhelésbecslés esetén (2. módszer)

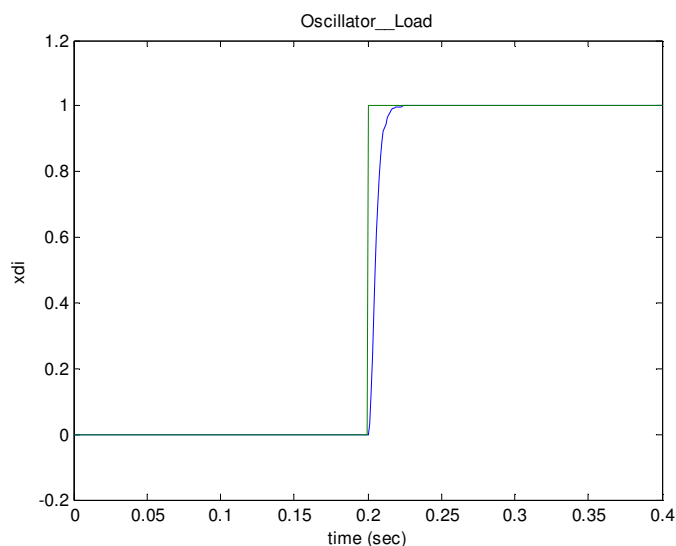

6.26. ábra. A szakasz becült állapotváltozói terhelésbecslés esetén (2. módszer)

6.27. ábra. A szabályozó kimenőjele terhelésbecslés esetén (2. módszer)

Az alapjelugrást követően a tranziensek lecsengése után megvizsgáltuk a bemeneten ható zavarójel (terhelés) hatását is. Az egységugrás alakú zavarójel 0.2 sec-nál kezdődik, kompenzálását az x_d állapotváltozó végzi, lásd 6.28. ábra.

6.28. ábra. A zavarójel kompenzálása terhelésbecslés esetén (2. módszer)

Terhelésbecslés algebrai hurkot tartalmazó szabályozóval

Algebrai hurkot tartalmazó Simulink modell nem emelhető át beágyazott rendszere célprocesszorára a Realtime Workshop és a target compiler segítségével. Ezért okulásképpen megmutatjuk, hogyha a szabályozót megfigyelő állapotegyenletre és alapjel korrekcióval is ellátott állapot-visszacsatolásra bontjuk, akkor a Simulink futtatáskor algebrai hurkot jelez ki, bár MATLAB környezetben a szimuláció (helyes konfiguráció paraméterválasztás esetén) jó eredményt ad. Hangsúlyozzuk azonban, hogy ez a szabályozó megoldás nem emelhető át beágyazott processzorra, ezért ilyen célú fejlesztés esetén ez a megoldás nem, hanem helyette a komplex szabályozó választandó.

A vizsgálathoz az `xOscillator_Load.m` script fájl használható, amelynek induló része azonos a komplex szabályozónál megismerttel, de az utolsó része a következőre módosul:

```
%Simulation M3
%Prepare M3
S=[eye(2) zeros(2,1)]
```

```

Sd=zeros(1,2) eye(1)]
Ao=Phit*(eye(3)-Gt*Ct)
Bo=[Gammat Phit*Gt]
Co=[S; Sd]*(eye(3)-Gt*Ct)
Do=[zeros(3,1) [S; Sd]*Gt]
%
open_system('xOscLoadCl_M3')
fprintf('xOscLoadCl_M3.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
%pause

```

Az új eredmények az S, S_d szelektorokat, továbbá az u_i, y_i bemenőjelű és $\hat{x}_i, \hat{x}_{d,i}$ kimenőjelű $\Sigma_o = (A_o, B_o, C_o, D_o)$ megfigyelő állapotegyenletének mátrixait tartalmazzák:

S =

```

    1    0    0
    0    1    0

```

Sd =

```

    0    0    1

```

Ao =

```

    0.9950   -3.3503    0.0080
    0.1278   -0.1754    0.0005
         0   -59.5381    1.0000

```

Bo =

```

    0.0080    0.3351
    0.0005    0.1199
         0    6.0967

```

Co =

```

    1.0000   -2.8717         0
         0    0.2231         0
         0   -59.5381    1.0000

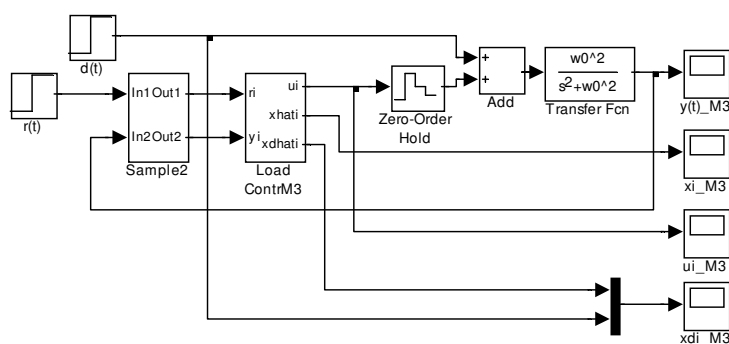
```

Do =

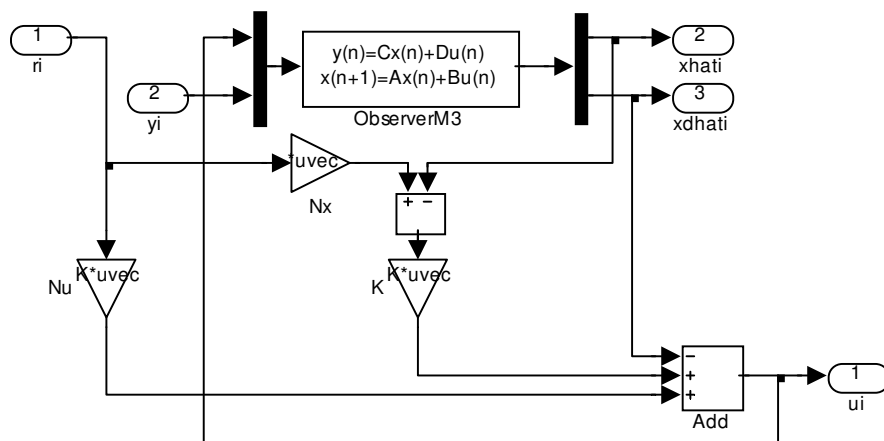
0	0.2941
0	0.0796
0	6.0967

xOscLoadCl_M3.mdl has been loaded
 Activate Scopes and Start Simulation

A zárt rendszer és a szabályozó Simulink modelljét a 6.29. és 6.30. ábrák mutatják be.

6.29. ábra. A zárt rendszer Simulink modellje algebrai hurkot tartalmazó terhelésbecslés esetén (3. módszer)

6.30. ábra. A szabályozó Simulink modellje algebrai hurkot tartalmazó terhelésbecslés esetén (3. módszer)

A szimuláció indításakor a Simulink kijelzi az algebrai hurkot:

```
Warning: Block diagram 'xOscLoadCl_M3' contains 1 algebraic
loop(s). To see more details about the loops use the
command line Simulink debugger by typing "sldebug
xOscLoadCl_M3" in the MATLAB command window. To eliminate
this message, set the Algebraic loop option in the
Diagnostics page of the Simulation Parameters Dialog to
"None".
```

Found algebraic loop containing:

```
'xOscLoadCl_M3/Load ContrM3/ObserverM3'
'xOscLoadCl_M3/Load      ContrM3/Subtract'      (algebraic
variable)
'xOscLoadCl_M3/Load ContrM3/K'
'xOscLoadCl_M3/Load ContrM3/Add' (algebraic variable)
```

Az üzenet ellenére helyes szimulációs eredmények születnek, az oszcilloszkópokon most is a 6.25-6.28. ábrákon megadott eredmények jelennek meg, ezért ezeket nem ismétljük meg.

A következő kiegészítő kódrészlet alkalmazásával a komplex szabályozó állapotegyenlete előállítható a megfigyelő és a statikus szabályozó állapotegyenleteinek összekapcsolásával is:

```
%Connection to complex controller
fprintf('\nConnect compenents to complex controller\n');
fprintf('\nsysobs:\n');
sysobs=ss(Ao,Bo,Co,Do,Ts);
sysobs.InputName={'ui';'yi'};
sysobs.OutputName={'xhatil';'xhati2';'xdhati'}
%Static controller
fprintf('\nStatic controller:\n');
Ac0=[]
Bc0=[]
Cc0=[]
Dc0=[K*Nx+Nu -K -1]
syscstat=ss(Ac0,Bc0,Cc0,Dc0,Ts);
syscstat.InputName={'ri';'xhatil'; 'xhati2'; 'xdhati'};
syscstat.OutputName={'ui'}
%
fprintf('\nConnected system:\n')
sysc=connect(sysobs,syscstat,{'ri';'yi'},{'ui';'xhatil';
'xhati2'; 'xdhati'})
%Complex controller
fprintf('\nComplex controller');
[Ac,Bc,Cc,Dc]=ssdata(sysc)
```

A kódrészlet lefutásakor a következő eredmények jelennek meg:

Connect components to complex controller

sysobs:

```
a =
      x1      x2      x3
x1    0.995   -3.35   0.007987
x2    0.1278  -0.1754  0.0005116
x3     0      -59.54     1
```

```
b =
      ui      yi
x1    0.007987  0.3351
x2    0.0005116  0.1199
x3     0         6.097
```

```
c =
      x1      x2      x3
xhati1  1  -2.872     0
xhati2  0  0.2231     0
xdhati  0  -59.54     1
```

```
d =
      ui      yi
xhati1  0  0.2941
xhati2  0  0.07955
xdhati  0  6.097
```

Sampling time: 0.001
Discrete-time model.

Static controller:

Ac0 =

[]

Bc0 =

[]

Cc0 =

[]

Dc0 =

```
0.9332  -16.3157   0.6528  -1.0000
```

d =

```
      ri  xhati1  xhati2  xdhati
ui  0.9332 -16.32  0.6528   -1
```

Static gain.

Connected system:

a =

```
      x1      x2      x3
x1  0.8647  -2.499   0
x2  0.1194  -0.1209  0
x3      0  -59.54   1
```

b =

```
      ri      yi
x1  0.007453  0.2485
x2  0.0004774 0.1143
x3      0      6.097
```

c =

```
      x1      x2      x3
ui  -16.32  106.5   -1
xhati1  1  -2.872   0
xhati2  0  0.2231  0
xdhati  0  -59.54  1
```

d =

```
      ri      yi
ui  0.9332 -10.84
xhati1  0  0.2941
xhati2  0  0.07955
xdhati  0  6.097
```

Sampling time: 0.001

Discrete-time model.

Complex controller

Ac =

```
0.8647  -2.4994   0
0.1194  -0.1209   0
      0  -59.5381  1.0000
```

Bc =

0.0075	0.2485
0.0005	0.1143
0	6.0967

Cc =

-16.3157	106.5379	-1.0000
1.0000	-2.8717	0
0	0.2231	0
0	-59.5381	1.0000

Dc =

0.9332	-10.8426
0	0.2941
0	0.0796
0	6.0967

Vegyük észre, hogy a keletkezett komplex szabályozó azonos a korábban más technikával kapottal.

6. Számítógéptermi gyakorlat: Állapot-visszacsatolás és megfigyelő tervezése diszkrét időben

A szabályozott szakasz leírása nemcsak átviteli függvény segítségével, hanem állapotteretes leírással is történhet. Az állapotterben megadott modell információban gazdagabb, figyelembe tudja venni a korszerű érzékelőket (GPS, 3D gyorsulás és szögsebesség érzékelők, képfeldolgozáson alapuló pozíció és orientáció meghatározás), ezért a szabályozótervezés sok esetben az állapotteretes leíráson alapul. Másrészt a korszerű szabályozók valamilyen processzoron, esetleg beágyazott szabályozási rendszerként kerülnek megvalósításra, ezért pontosabb megoldást kapunk, ha nem a folytonosidejű állapotteretes szabályozó mintavételes közelítésével próbálkozunk, hanem közvetlenül, egzakt módszerekkel diszkrét időben tervezzük és valósítjuk meg az állapotteretes szabályozást.

Az alábbiakban összefoglaljuk a diszkrétidejű szabályozótervezés hasonlóságát és esetleges eltéréseit a folytonosidejű esethez képest. Az elméleti alapokat a tankönyv részletesen tárgyalja, a tantermi gyakorlat bevezető része pedig összefoglalja a fontosabb eredményeket. A számítógépi gyakorlaton a tantermi gyakorlat elméleti összefoglalóját komprimáltan megismételjük, majd a módszereket tervezési feladatok keretében alkalmazzuk.

Az elméleti alapok összefoglalása

A folytonosidejű és diszkrétidejű időinvariáns lineáris rendszerek állapotterbeli elveken alapuló irányítását a közöttük fennálló algebrai hasonlóság miatt hasonló módszerekkel lehet megtervezni. A folytonosidejű szabályozott szakasz állapotegyenletének alakja legyen a szokásos $\dot{x} = Ax + Bu$, $y = Cx$, tömören $\Sigma_c = (A, B, C, D)$, és álljon a szakasz előtt digitális/analóg átalakító (DAC), amely nulladrendű tartószervvel modellezhető, a szakasz után pedig analóg/digitális átalakító (ADC). Mivel ilyenkor a szakasz bemenetén lépcsős analóg jel van, ezért az eredő mintavételes rendszert a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ alakra lehet hozni:

$$(A, B, C, D) \xrightarrow[\text{zoh}]{c2d} (\Phi, \Gamma, C, D)$$

$$x_{i+1} = \Phi x_i + \Gamma u_i, \quad (6.30)$$

$$y_i = C x_i.$$

Az irányíthatósági és megfigyelhetőségi mátrix a folytonosidejű rendszerekhez hasonlóan:

$$M_c = [\Gamma \ \Phi\Gamma \ \dots \ \Phi^{n-1}\Gamma] \quad (6.31)$$

$$M_o = \begin{bmatrix} C \\ C\Phi \\ \vdots \\ C\Phi^{n-1} \end{bmatrix}. \quad (6.32)$$

Megjegyezzük azonban, hogy diszkrét időben $\text{rank } M_c = n = \dim x$ feltétel a teljes elérhetőségnek (nulla állapotból) szükséges és elégséges feltétele, míg a teljes irányíthatóságnak (nulla állapotba) csak elégséges feltétele. Hasonlóan diszkrét időben $\text{rank } M_o = n = \dim x$ a teljes megfigyelhetőségnek (jövőbeli bemeneti-kimeneti adatokból) szükséges és elégséges feltétele, míg a teljes rekonstruálhatóságnak (múltbeli bemeneti-kimeneti adatokból) csak elégséges feltétele.

A továbbiakban feltesszük, hogy a mintavételes rendszer teljesen elérhető (irányítható) és teljesen megfigyelhető, vagyis $\text{rank } M_c = \text{rank } M_o = \dim x = n$ teljesül.

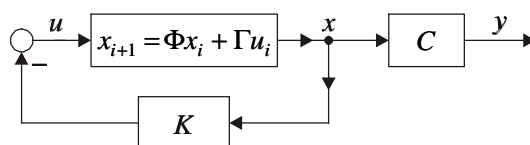
Pólusát helyezés állapot-visszacsatolással

A 6.31. ábrának megfelelően alkalmazzunk

$$u_i = -Kx_i \quad (6.33)$$

állapot-visszacsatolást, akkor a zárt rendszer állapotegyenlete és karakterisztikus egyenlete rendre a következő lesz:

$$\begin{aligned} x_{i+1} &= (\Phi - \Gamma K) x_i, \\ \varphi_c(z) &= \det(zI - (\Phi - \Gamma K)). \end{aligned} \quad (6.34)$$

6.31. ábra. Állapot-visszacsatolás diszkrét időben

Ha előírjuk a zárt rendszer $\varphi_c(z)$ karakterisztikus egyenletét, és keressük az ehhez megfelelő K állapot-visszacsatolást, akkor a folytonosidejű feladathoz algebraiailag hasonló feladatra jutunk, és ezért K meghatározható a folytonosidejű

rendszerekre kidolgozott módszerekkel. Egyváltozós (SISO) rendszereknél a pólusáthelyezési feladat megoldása meghatározható az Ackermann-képlettel:

$$K = (0 \dots 0 \ 1) M_c^{-1} \varphi_c(\Phi), \quad (6.35)$$

$$(\Phi, \Gamma) \xrightarrow{M_c} K. \quad (6.36)$$

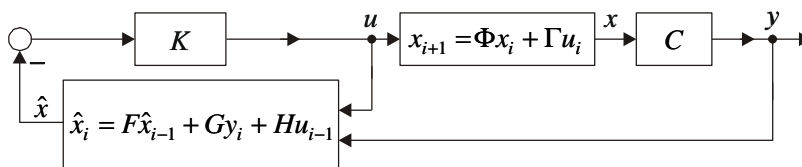
Ha a kívánt sajátértékek vektora $[\lambda_1 \ \lambda_2 \ \dots \ \lambda_n]^T$, akkor az $\Phi - \Gamma K$ mátrix karakterisztikus egyenlete $\varphi_c(z) = \prod_{i=1}^n (z - \lambda_i)$.

Az Ackermann-képletben szerepel az M_c mátrix inverze, amely SISO esetben kvadratikusan, és a feltevés szerint maximális rangú. A Φ mátrix szintén kvadratikusan, ezért hatványozható és Φ^i behelyettesíthető a z^i hatványok helyére a zárt rendszer $\varphi_c(z)$ karakterisztikus polinomjában. A Control System Toolbox-ban (CST) rendelkezésünkre áll az `acker` utasítás is K meghatározására, amint azt az 5. gyakorlat keretében már láttuk.

Ne felejtjük azonban el, hogy diszkrét időben a stabilitáshoz a sajátértékeknek az egységkör belsejében kell lenniük, továbbá a gyors sajátértékek $z=0 = e^{-\infty T}$ közelében vannak. Másrészt viszont a rendszer gyorsítása a beavatkozó jel növekedésével jár, amely telítést okozhat a szabályozót követő beavatkozó szervben vagy a DAC-ban (mivel a bitszám limitált). Nem szabad arról sem megfeledkezni, hogy a Shannon-tételnek nemcsak a szakaszra, hanem a felgyorsított rendszer minden jelére, így a szabályozóra (állapot-visszacsatolás, megfigyelő) is teljesülni kell, ezért a gyorsításnak és a T mintavételi időnek is összhangban kell lennie, lásd $\omega_h \leq \pi/T = \omega_N$. A specifikációkat most is célszerű folytonos időben $\xi, \omega_0, s_{c\infty}, s_{o\infty}$ révén megfogalmazni, betartván hogy közülük pl. a leggyorsabbra is teljesüljön kb. $|s_{o\infty}| \leq 0.1\omega_N$.

Állapot-visszacsatolás realizálása aktuális megfigyelővel

A rendszerint nem mérhető x állapotváltozó becslésére diszkrétidejű rendszereknél is állapotmegfigyelőt célszerű alkalmazni. Diszkrét időben azonban aktuális állapotmegfigyelőt célszerű alkalmazni, lásd 6.32. ábra.

6.32. ábra. Aktuális állapotmegfigyelő diszkrét időben

Feltesszük, hogy $(\Phi, C\Phi)$ megfigyelhető, pl. $\exists \Phi^{-1}$ és (Φ, C) megfigyelhető. Akkor választható az

$$\hat{x}_i = F \hat{x}_{i-1} + G y_i + H u_{i-1} \quad (6.37)$$

aktuális állapotmegfigyelő. Jelölje $\tilde{x}_i = x_i - \hat{x}_i$ az állapotbecslés hibáját, akkor

$$\tilde{x}_i = F(x_{i-1} - \hat{x}_{i-1}) + (\Gamma - GCF - H)u_{i-1} + (\Phi - GC\Phi - F)x_{i-1}, \quad (6.38)$$

ezért aszimptotikus állapotmegfigyelőhöz jutunk, ha $\tilde{x}_i \rightarrow 0$ biztosítása érdekében a következő választással élünk:

$$F = \Phi - GC\Phi, \quad (6.39a)$$

$$H = \Gamma - GCF, \quad (6.39b)$$

$$\tilde{x}_i = F \tilde{x}_{i-1} \text{ stabil és gyors.} \quad (6.39c)$$

Ha a megfigyelő tranziensének gyorsaságát a megfigyelő $\varphi_o(z)$ karakterisztikus egyenletével írjuk elő, ahol

$$\varphi_o(z) = \det(zI - F) = \det(zI - (\Phi - GC\Phi)),$$

akkor G és F meghatározható

$$(\Phi, C)_I \leftrightarrow (\Phi^T, \Phi^T C^T)_{II} \xrightarrow[M_{c,II}]{\varphi_o(z)} K_{II} \rightarrow G = K_{II}^T \rightarrow F = \Phi - GC\Phi \quad (6.11)$$

alapján, SISO rendszer esetén pedig az Ackermann-képlettel (vagy más ekvivalens módszerrel). Végül G ismeretében számítható H is (6.39b) alapján.

Az \hat{x}_i becslt állapot számítása valós idejű megvalósítás szempontjából kedvezőbb alakra is hozható a következő átalakítással:

$$\begin{aligned} \hat{x}_i &= (\Phi - GC\Phi)\hat{x}_{i-1} + G y_i + (\Gamma - GCF)u_{i-1} = \\ &= \Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1} + G\{y_i - C(\Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1})\}. \end{aligned} \quad (6.40)$$

Jól látható, hogy a számítások közül $\Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1}$ az utolsó mintavételnél azonnal indítható, míg $G y_i$ csak a következő mintavételnél, miután y_i mérése már megtörtént. Ez a processzor idő jobb kihasználását eredményezi, különösen, ha $n = \dim x$ nagy. Az aktuális megfigyelő \tilde{x}_i bevezetésével (amelynek számítása két mintavétel közötti időben is elvégezhető) a következő alakra hozható:

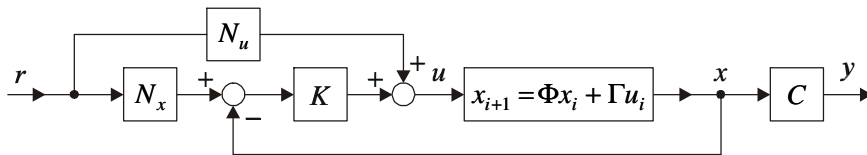
$$\begin{aligned}\bar{x}_i &= \Phi \hat{x}_{i-1} + \Gamma u_{i-1} && \text{"time - update"} \\ \hat{x}_i &= \bar{x}_i + G(y_i - C \bar{x}_i) && \text{"measurement - update"}\end{aligned}\quad (6.41)$$

Ez a felbontás más állapotbecslési struktúráknál is tipikus, így a sztochasztikus elven alapuló Kalman-szűrőnél is. Vegyük észre, hogy $C \bar{x}_i$ azt mutatja, hol várjuk a kimenetet a régi megfigyelések alapján.

Az alapjel miatti korrekció diszkrét időben

Az alapjel figyelembevételére a folytonos időben megismert módszer analógiájára a 6.33. ábra szerinti megoldás választható. Bár az alapjel miatti korrekció elvei ugyanazok lesznek, tekintettel kell lenni arra, hogy az állapotegyenlet megoldását állandósult állapotban az jellemzi, hogy a régi és az új állapot azonos:

$$x_\infty = \Phi x_\infty + \Gamma u_\infty. \quad (6.42)$$

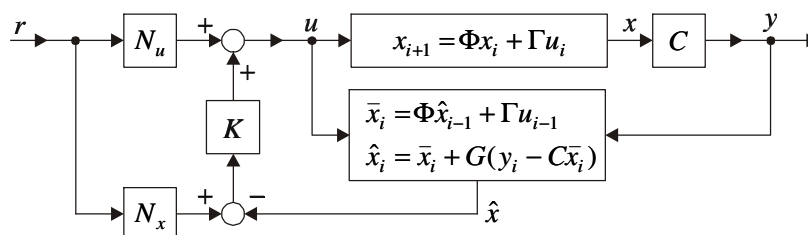
6.33. ábra. Alapjel miatti korrekció diszkrét időben

Most is feltesszük, hogy az alapjel konstans (pontosabban ritkán változik meg és utána hosszabb ideig állandó marad). Úgy döntünk, hogy állandósult állapotban az $N_x r - x_\infty$ különbségi jel legyen nulla, a kimenet állandósult állapotbeli értéke pedig legyen hiba nélküli, tehát $y_\infty = r$. Az ehhez szükséges bemenőjelet állandósult állapotban $u_\infty = N_u r$ fogja szolgáltatni. Legyen $\dim y = \dim r = \dim u = m$, akkor N_x egy $n \times m$, N_u pedig egy $m \times m$ méretű mátrix (SISO rendszer esetén nyilván $m=1$). A folytonosidejű esetben N_x és N_u számítására megismert módszert kismértékben korrigálni kell, mivel diszkrét időben az állandósult állapotra vonatkozó matematikai összefüggés más:

$$\begin{aligned}N_x r = x_\infty &\Rightarrow y_\infty = C x_\infty = C N_x r = r \Rightarrow C N_x = I_m, \\ N_u r = u_\infty &\Rightarrow \Phi x_\infty + \Gamma u_\infty = x_\infty \Rightarrow [(\Phi - I) N_x + \Gamma N_u] r = 0 \Rightarrow \\ &(\Phi - I) N_x + \Gamma N_u = 0_{n \times m}\end{aligned}$$

$$\begin{bmatrix} \Phi - I & \Gamma \\ C & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} N_x \\ N_u \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0_{n \times m} \\ I_m \end{bmatrix} \Rightarrow \begin{bmatrix} N_x \\ N_u \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \Phi - I & \Gamma \\ C & 0 \end{bmatrix}^{-1} \begin{bmatrix} 0_{n \times m} \\ I_m \end{bmatrix}. \quad (6.43)$$

A 6.34. ábra állapot-visszacsatolásból (ÁV), állapotmegfigyelőből (ÁM) és alapjel miatti korrekcióból (N_x, N_u) felépülő egyszerű szabályozás megvalósításának elvét mutatja be, figyelembe véve az állapotmegfigyelő valós idejű realizálásának szempontjait is. A szabályozó bemenete r és y , kimenete pedig u .

6.34. ábra. Állapot-visszacsatolást és aktuális megfigyelőt alkalmazó egyszerű szabályozás megvalósításának elve diszkrét időben

Integráló szabályozás

A zavarás hatásának csökkentésére célszerű a szabályozóban integrátort elhelyezni. Egészítsük ki ezért a rendszert az integrátor $x_I = \int y dt$ jelével, és alkalmazzuk számítására a bal oldali téglalapszabályt (LSR):

$$x_{I,i+1} = x_{I,i} + T y_i = x_{I,i} + T C x_i \quad (6.44)$$

Az állapotegyenlet az $\tilde{x} = (x^T, x_I^T)^T$ bővített állapotváltozó bevezetése után a következő lesz:

$$\begin{aligned} \begin{pmatrix} x_{i+1} \\ x_{I,i+1} \end{pmatrix} &= \begin{bmatrix} \Phi & 0 \\ T C & I \end{bmatrix} \begin{pmatrix} x_i \\ x_{I,i} \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} \Gamma \\ 0 \end{pmatrix} u_i \Rightarrow \tilde{x}_{i+1} = \tilde{\Phi} \tilde{x}_i + \tilde{\Gamma} u_i, \\ y_i &= [C \quad 0] \begin{pmatrix} x_i \\ x_{I,i} \end{pmatrix} \Rightarrow y_i = \tilde{C} \tilde{x}_i. \end{aligned} \quad (6.45)$$

Az integrátor jelével bővített állapot-visszacsatolás ekkor

$$u_i = -\tilde{K} \tilde{x} = -[K \quad K_I] \begin{pmatrix} x_i \\ x_{I,i} \end{pmatrix} = -K x_i - K_I x_{I,i}, \quad (6.46)$$

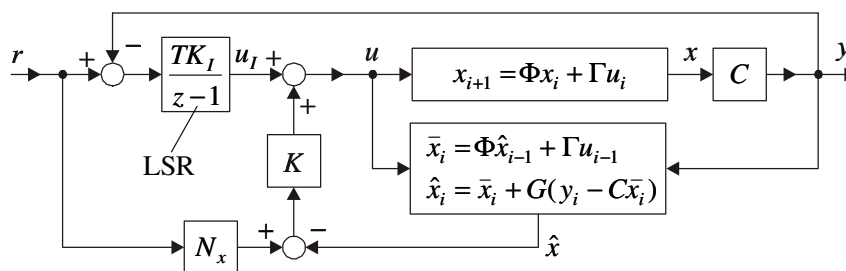
a zárt rendszer állapotegyenlete pedig

$$\tilde{x}_{i+1} = (\tilde{\Phi} - \tilde{\Gamma} \tilde{K}) \tilde{x}_i. \quad (6.47)$$

Ha előírjuk a zárt rendszer $\tilde{\varphi}_c(z) = \det(zI - (\tilde{\Phi} - \tilde{\Gamma} \tilde{K}))$ karakterisztikus egyenletét, akkor a pólusáthelyezési feladat megoldásához szükséges $\tilde{K} = [K \ K_I]$ állapot-visszacsatolás meghatározható a

$$(\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}) \xrightarrow[\tilde{M}_c]{\tilde{\varphi}_c(z)} \tilde{K}. \quad (6.48)$$

séma alapján, egyváltozós (SISO) rendszereknél pl. az Ackermann-képlettel.

6.35. ábra. Integráló szabályozás megvalósításának elve diszkrét időben

Az integráló szabályozás megvalósítását a 6.35. ábrán mutatjuk be. A realizációnál felhasználjuk, hogy az integrátor állandósult állapotban nulla bemenetnél is tud nemnulla kimenetet biztosítani, ezért $N_u r$ hatását is realizálja. Az integrátort a jobb oldali téglalapszabállyal (RSR) is implementálhatjuk.

A tervezés lépései a következők:

$$\begin{aligned} (\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}, \tilde{C}) &\rightarrow \tilde{K} = [K \ K_I] \quad (\text{ÁV}) \\ (\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}, \tilde{C}) &\rightarrow (F, G, H) \quad (\text{ÁM}) \\ (\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}, \tilde{C}) &\rightarrow (N_x, N_u) \end{aligned} \quad (6.49)$$

Terhelésbecslés

A zavarást a szakasz bemenetére redukálnak képzeljük ("load change"). A továbbiakban feltesszük, hogy a zavarás konstans, ezért differenciálegyenlete

$$\dot{d} = 0 \quad (d \text{ konstans, értéke ismeretlen}) \Rightarrow d_{i+1} = d_i. \quad (6.50)$$

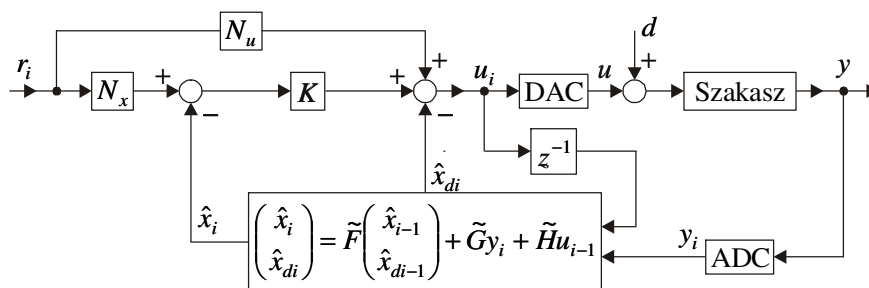
Ha a rendszert bővítjük az $x_d = d$ állapotváltozóval és bevezetjük az $\tilde{x} = (x^T, x_d^T)^T$ jelölést, akkor az állapotegyenlet a következő lesz:

$$\begin{aligned} \begin{pmatrix} x \\ x_d \end{pmatrix}_{i+1} &= \begin{bmatrix} \Phi & \Gamma \\ 0 & I \end{bmatrix} \begin{pmatrix} x \\ x_d \end{pmatrix}_i + \begin{bmatrix} \Gamma \\ 0 \end{bmatrix} u_i \Rightarrow \tilde{x}_{i+1} = \tilde{\Phi} \tilde{x}_i + \tilde{\Gamma} u_i, \\ y_i &= [C \quad 0] \begin{pmatrix} x \\ x_d \end{pmatrix}_i \Rightarrow y_i = \tilde{C} \tilde{x}_i. \end{aligned} \quad (6.51)$$

Mivel az $(\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}, \tilde{C})$ rendszer nem irányítható (az x_d kívülről érkező jelet nem lehet belülről u -val irányítani), ezért az állapot-visszacsatolást és az alapjel miatti korrekciót az eredeti rendszerhez kell meghatározni. A megfigyelőt a bővített rendszerhez kell megtervezni, hogy biztosítani tudja mind az \hat{x} , mind pedig az \hat{x}_d becslést a szabályozó számára:

$$\begin{aligned} (\Phi, \Gamma, C) &\rightarrow K \quad (\text{ÁV}) \\ (\tilde{\Phi}, \tilde{\Gamma}, \tilde{C}) &\rightarrow (\tilde{F}, \tilde{G}, \tilde{H}) \quad (\text{ÁM}) \\ (\Phi, \Gamma, C) &\rightarrow (N_x, N_u) \end{aligned} \quad (6.52)$$

A terhelésbecslést is tartalmazó szabályozás megvalósításának elvét a 6.36. ábra mutatja be.

6.36. ábra. Terhelésbecslést alkalmazó szabályozás megvalósításának elve diszkrét időben

A szabályozók megvalósítása

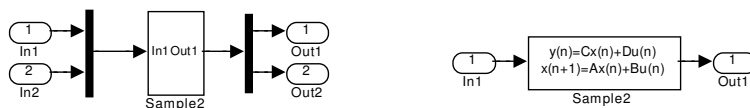
A szabályozók megvalósítására a következő lehetőségek kínálkoznak:

- A szabályozó realizálása a megtervezett komponensek összekötésével a Simulink alapelemkészletének felhasználásával.
- A szabályozó felbontása megfigyelőre (állapotbecslőre) és állapot-visszacsatolásra az alapjel figyelembevételével, és a komponensek összekötése. Ez a módszer a megfigyelőt állapotegyenlettel írja le, amelyben az állapotváltozó nem lehet \hat{x} , mivel ekkor \hat{x}_{i+1} jobb oldalán megjelenne Gy_{i+1} , amely nem áll rendelkezésre. A helyes megfigyelő állapot ezért \bar{x} , mert ekkor \bar{x}_{i+1} jobb oldalán Gy_i áll, amely rendelkezésre áll. Ez a dekompozíciós módszer azonban Simulink környezetben algebrai hurkot eredményez az u_i visszavezetése miatt a megfigyelő bemenetére, amely problémát okoz, ha a szabályozót ki akarjuk hozni a Simulink alól egy beágyazott processzorra.
- A CST-ben van azonban két jobb lehetőség is. A két alrendszer (dinamikus megfigyelő és statikus szabályozó) realizálható egy-egy rendszerben (`sysobs`, `sysstat`), majd képezhető eredőjük a CST szolgáltatásaival (`connect stb.`), amely már átadható a Simulink-nek algebrai hurok nélkül. Egy még célszerűbb megoldás azonban közvetlenül egy lépésben a teljes komplex szabályozó állapotegyenletét meghatározni egy saját fejlesztésű függvényvel, és az eredő $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ rendszert diszkrétidejű állapotegyenlet formájában átadni a Simulink számára

1. módszer: Szabályozó realizálás a megtervezett komponensek összekötésével

A szabályozók egy lehetséges megvalósítását a három megvizsgált üzemmódra a 6.34. ábra (normál állapot-visszacsatolás megfigyelővel és alapjel-korrekcióval), a 6.35. ábra (integráló állapot-visszacsatolás a hibajel integrálásával, megfigyelővel és alapjel-korrekcióval) és a 6.36. ábra (állapot-visszacsatolás állapotmegfigyelővel, terhelésbecslővel és alapjel-korrekcióval) mutatja be. A 6.36. és 6.37. ábrákat ki kell egészíteni az $u_{i-1} = z^{-1}u_i$ taggal (Unit Delay a mintavételi idő megadásával). A folytonosidejű $r(t)$ és $y(t)$ jelek korrekt mintavételezését meg lehet oldani egy elfajuló diszkrétidejű állapotegyenlettel, lásd 6.35. ábra, ahol $A = B = C = []$ és $D = eye(2)$.

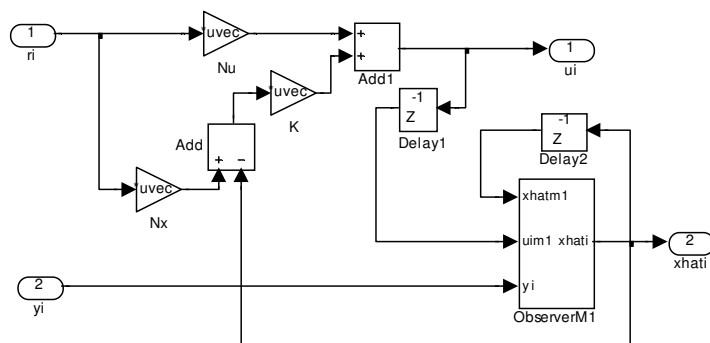
Az 1. módszert normál állapot-visszacsatolás esetén a 6.38 és 6.39. ábra, integráló állapot-visszacsatolás esetén pedig a 6.40. és 6.41. ábra mutatja be. A megfigyelő mindkét esetben azonos. Ügyeljünk arra, hogy a Gain Simulink blokk mintavételes legyen, és `matrix*` vector üzemmód legyen beállítva, és az értékeket a Workspace tartalmazza (function nem látja a Workspace változóit).

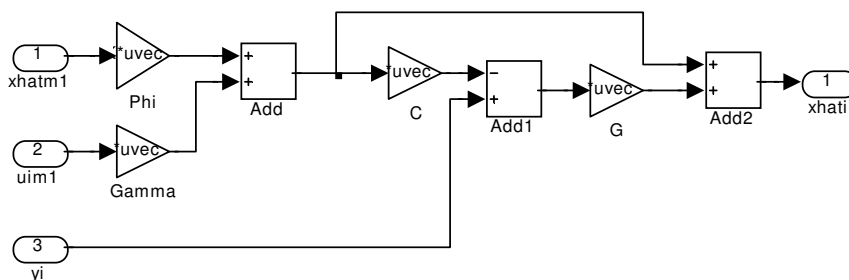
6.37. ábra. Folytonosidejű jelek mintavételezése (ADC)

A normál szabályozó Simulink megvalósítása az 1. módszerrel:

A módszer közvetlenül a 6.34. ábra szabályozó részét valósítja meg.

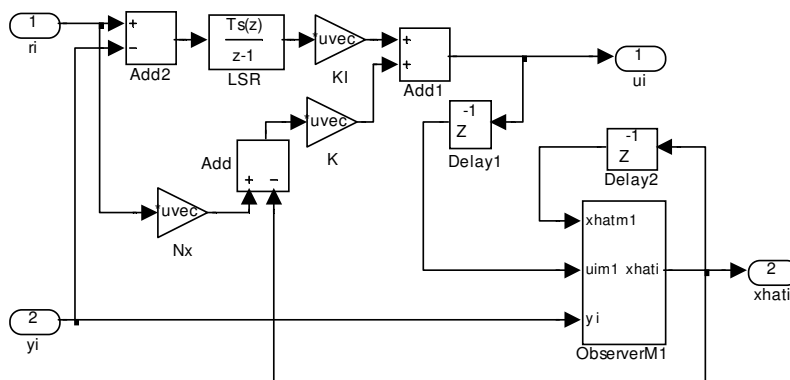
6.38. ábra. A normál szabályozó Simulink modellje (1. módszer)

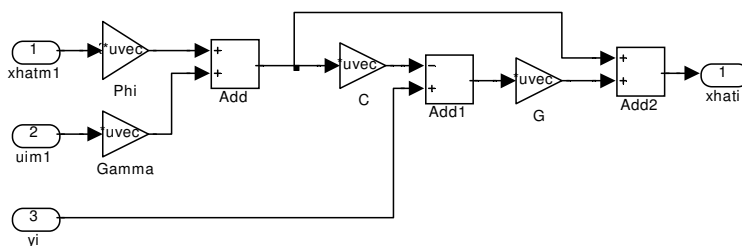
6.39. ábra. A megfigyelő Simulink modellje (1. módszer)

Az integráló szabályozó Simulink megvalósítása az 1. módszerrel:

A módszer közvetlenül a 6.35. ábra szabályozó részét valósítja meg. A hibajel integrálására a bal oldali téglalapszabályt (LSR) alkalmazza.

6.40. ábra. Az integráló szabályozó Simulink modellje (1. módszer)

6.41. ábra. A megfigyelő Simulink modellje (1. módszer)

2. módszer: Állapotteres realizálás összevont megfigyelővel és szabályozóval

A szabályozó kimenőjele $u_i = K(N_x r_i - \hat{x}_i) + N_u r_i + K_I x_{I,i} - \hat{x}_{d,i}$ alapján képezhető az általános esetben, ahol $x_{I,i+1} = x_{I,i} + T(r_i - x_i)$ része a szabályozó dinamikájának.

A megfigyelő belső állapotát jelölje $\bar{X} = (\bar{x}^T, \bar{x}_d^T)^T$, akkor kihasználva azt, hogy a Simulink előbb képezi a kimenőjelet és csak utána a következő állapotot, az S és S_d szelektormátrixok bevezetésével írhatjuk, hogy

$$\begin{aligned} \hat{X}_i &= \tilde{F} \hat{X}_{i-1} + \tilde{G} y_i + \tilde{H} u_{i-1} = \\ &= (\tilde{\Phi} - \tilde{G} \tilde{C} \tilde{\Phi}) \hat{X}_{i-1} + \tilde{G} y_i + (\tilde{\Gamma} - \tilde{G} \tilde{C} \tilde{\Gamma}) u_{i-1} = \\ &= \tilde{\Phi} \hat{X}_{i-1} + \tilde{\Gamma} u_{i-1} + \tilde{G} \{y_i - \tilde{C} (\tilde{\Phi} \hat{X}_{i-1} + \tilde{\Gamma} u_{i-1})\} \Rightarrow \end{aligned}$$

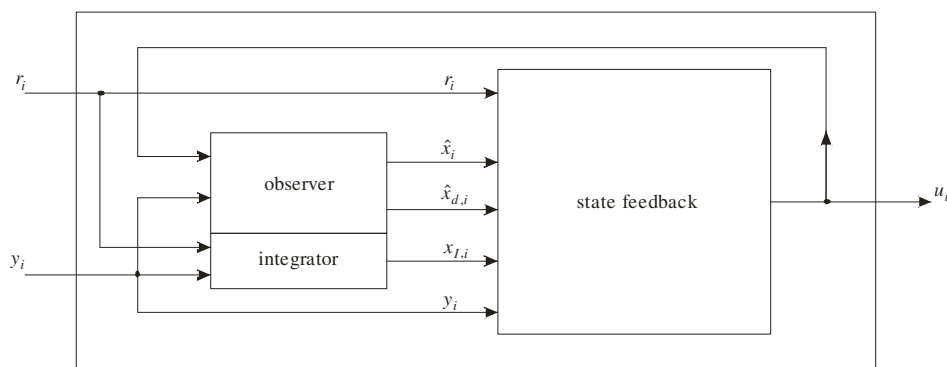
$$\begin{aligned}\bar{X}_i &= \tilde{\Phi} \hat{X}_{i-1} + \tilde{\Gamma} u_{i-1} \\ \hat{X}_i &= \bar{X}_i + \tilde{G}\{y_i - \tilde{C}\bar{X}_i\},\end{aligned}\quad (6.53)$$

ahonnan a megfigyelő a Matlab-ban megszokott standard alakra hozható:

$$\begin{aligned}\bar{X}_{i+1} &= \tilde{\Phi} \hat{X}_i + \tilde{\Gamma} u_i = \tilde{\Phi}\{\bar{X}_i + \tilde{G}[y_i - \tilde{C}\bar{X}_i]\} + \tilde{\Gamma} u_i = \\ &= (\tilde{\Phi} - \tilde{\Phi}\tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Phi}\tilde{G}y_i + \tilde{\Gamma} u_i = \\ &= \tilde{\Phi}(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Phi}\tilde{G}y_i + \tilde{\Gamma} u_i \\ \hat{X}_i &= (I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{G}y_i \\ \hat{x}_i &= S \hat{X}_i = S(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S\tilde{G}y_i \\ \hat{x}_{d,i} &= S_d \hat{X}_i = S_d(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S_d\tilde{G}y_i\end{aligned}\quad (6.54)$$

A (6.54) egyenletben az első egyenlet az állapotegyenlet, az utolsó három pedig a kimeneti leképezés. Az állapotváltozó \bar{X} , \hat{X} pedig kimenőjel. Jól látható továbbá, hogy a Simulink adottságainál fogva az állapotteres megoldás egyszerre kéri bemenetként u_i értékét, miközben u_i számításához szükség van \hat{x}_i , $\hat{x}_{d,i}$ értékére.

A szabályozó elvi hatásvázlatát a 6.42. ábra mutatja.

6.42. ábra. Az megfigyelő és az állapot-visszacsatolás elvi hatásvázlata

Az egyik lehetőség a két komponens külön-külön történő megvalósítása, majd összekötése a CST szolgáltatásaival (lásd `connect`, az összekötendő a jelek nevének megadásával), és az összekötés eredményeként $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ előállítás.

A másik lehetőség a komplex szabályozó állapotegyenletének egyszerre történő felírása, és $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ előállítását egyetlen lépésben külső összeköttetés nélkül, ugyanis \bar{X} állapotegyenletében u_i helyére behelyettesíthető

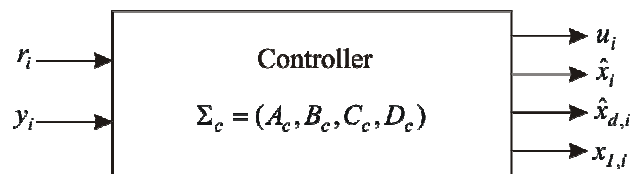
$$\begin{aligned} u_i &= K(N_x r_i - \hat{x}_i) + N_u r_i + K_I x_{I,i} - \hat{x}_{d,i} = \\ &= (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\{(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{G}y_i\} + K_I x_{I,i} = \\ &= -(KS + S_d)(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + K_I x_{I,i} + (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\tilde{G}y_i, \end{aligned} \quad (6.55)$$

ahonnan kapjuk, hogy

$$\begin{aligned} \bar{X}_{i+1} &= \tilde{\Phi}(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Phi}\tilde{G}y_i + \\ &+ \tilde{\Gamma}\{-(KS + S_d)(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + K_I x_{I,i} + (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\tilde{G}y_i\} \Rightarrow \\ \bar{X}_{i+1} &= [\tilde{\Phi} - \tilde{\Gamma}(KS + S_d)](I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + \tilde{\Gamma}K_I x_{I,i} + \\ &+ \tilde{\Gamma}(KN_x + N_u)r_i + [\tilde{\Phi} - \tilde{\Gamma}(KS + S_d)]\tilde{G}y_i = \\ &= A_{c11}\bar{X}_i + A_{c12}x_{I,i} + B_{c11}r_i + B_{c12}y_i \\ x_{I,i+1} &= x_{I,i} + T(r_i - y_i) = x_{I,i} + Tr_i - Ty_i = \\ &= A_{c22}x_{I,i} + B_{c21}r_i + B_{c22}y_i \end{aligned} \quad (6.56)$$

$$\begin{aligned} u_i &= -(KS + S_d)(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + K_I x_{I,i} + (KN_x + N_u)r_i - (KS + S_d)\tilde{G}y_i = \\ &= C_{c11}\bar{X}_i + C_{c12}x_{I,i} + D_{c11}r_i + D_{c12}y_i \\ \hat{x}_i &= S(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S\tilde{G}y_i = C_{c21}\bar{X}_i + D_{c22}y_i \\ \hat{x}_{d,i} &= S_d(I - \tilde{G}\tilde{C})\bar{X}_i + S_d\tilde{G}y_i = C_{c31}\bar{X}_i + D_{c32}y_i \\ x_{I,i} &= x_{I,i} = C_{c4,2}x_{I,i} \end{aligned} \quad (6.57)$$

A nulla blokkokat az állapotegyenletben nem tüntettük fel. Az állapotmegfigyelő és az állapot-visszacsatolás összevonása után keletkezett kompakt szabályozót a 6.43. ábrán mutatjuk be. A szabályozó egy diszkrétidejű dinamikus rendszer, amelynek bemenőjelei r_i , y_i , kimenőjelei pedig u_i és a becsült állapotok, szükség esetén kiegészítve a hibajel integráljával (ekkor N_u hiányzik).

6.43. ábra. Az összevont kompakt szabályozó

A $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ komplex szabályozó állapotegyenlete mátrixainak meghatározására külön függvény készült, amelynek prototípus alakja

```
function [Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2(ctype,Ts,Phi,Gamma,C,G,K,Nx,Nu)
```

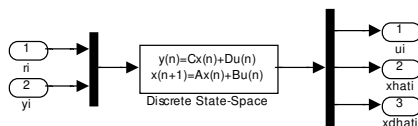
A függvény m-fájlként rendelkezésre áll. Hívásai a normal, integráló és terhelésbecslő üzemmódban rendre a következők:

```
[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('normal',Ts,Phi,Gamma,C,G,K,Nx,Nu)
```

```
[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('integral',Ts,Phi,Gamma,C,G,[K KI],Nx,Nu)
```

```
[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('load',Ts,Phi,Gamma,Ct,Gt,K,Nx,Nu)
```

Híváskor a bemeneti változóknak ott kell lenniük a Workspace területen (a tervezés lépései már lezárultak). A visszatérési mátrixok beépíthetők a Simulink modellbe.

6.44. ábra. Az összevont kompakt szabályozó terhelésbecslés esetén (2. módszer)

A $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ szabályozó leírásból a CST standard szolgáltatásaival meghatározható többek között a komplex szabályozó $D_c(z)$ diszkrétidejű átviteli függvénye is.

A tervezés és megvalósítás lépéseinek bemutatása harmadrendű rendszeren

A korábbiakhoz hasonlóan legyen a szabályozott szakasz átviteli függvénye:

$$W_p(s) = \frac{A}{(1+sT_1)(1+sT_2)(1+sT_3)}$$

$$\begin{aligned} A &= 5 \\ T_1 &= 10 \text{ sec} \\ T_2 &= 4 \text{ sec} \\ T_3 &= 1 \text{ sec} \end{aligned}$$

Megkötés, hogy az állapotváltozók rendre az egytárolós tagok kimenetei az időállandók sorrendjében, a rendszer fizikai felépítésének megfelelően!

Mivel az $Y(s) = \frac{A}{1+sT}U(s)$ tag állapotegyenlete $TsY(s) + Y(s) = AU(s)$ miatt

$x = y$ állapotválasztással $\dot{x} = -\frac{1}{T}x + \frac{A}{T}u$, ezért a szabályozott szakasz állapotegyenlete, figyelembe véve, hogy $u_2 = x_1$, $u_3 = x_2$ és az A erősítés közvetlenül a bemenetre hat, a következő:

$$\frac{d}{dt} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} = \begin{bmatrix} -1/T_1 & 0 & 0 \\ 1/T_2 & -1/T_2 & 0 \\ 0 & 1/T_3 & -1/T_3 \end{bmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} A/T_1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} u \quad (6.58)$$

$$y = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix}$$

A tervezés lépéseit egy-egy script fájlban adjuk meg, ahol $n = \dim x$ és $m = \dim y$.

Normál szabályozás

A normál szabályozás a T123_Normal.m script fájlban lett megvalósítva.

```
%T123_Normal.m
```

```
clear all
close all
clc
```

```
%System
```

```

n=3; %dimx
m=1; %dimy=dimu
A=5; T1=10; T2=4; T3=1;
Ap=[-1/T1 0 0; 1/T2 -1/T2 0; 0 1/T3 -1/T3]
Bp=[A/T1; 0; 0]
Cp=[0 0 1]
Dp=0
sys=ss(Ap,Bp,Cp,Dp);
Wp=tf(sys)
nump=Wp.num{1}
denp=Wp.den{1}
Ts=0.2 %Sampling time
sysd=c2d(sys,Ts); %'zoh'
[Phi,Gamma,C,D]=ssdata(sysd)

%Specification
xi=0.7; w0=1;
s1=-xi*w0+j*sqrt(1-xi^2)*w0;
scinf=3*real(s1);
soinf=5*real(s1);
wN=pi/Ts %Nyquist-frequency
cmpwN=[abs(s1) abs(scinf) abs(soinf) wN]
z1=exp(s1*Ts)
zcinf=exp(scinf*Ts)
zoinf=exp(soinf*Ts)

%-----
%Normal control
%-----
fprintf('Normal Control\n')
%Controller
pcl=[z1 conj(z1)]';
if n>2, pcl=[pcl; repmat(zcinf,n-2,1)]; end;
pcl
K=acker(Phi,Gamma,pcl)
%Actual observer
pobs=repmat(zoinf,n,1)
KII=acker(Phi',Phi'*C',pobs);
G=KII'
F=Phi-G*C*Phi
H=Gamma-G*C*Gamma
%Reference signal correction
Nxu=inv([Phi-eye(n) Gamma; C 0])*[zeros(n,m); eye(m)];
Nx=Nxu(1:n,:);
Nu=Nxu(n+1:n+m,:);

%Simulation M1
open_system('T123NormalCl_M1')
fprintf('T123NormalCl_M1.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');

```

```

%Activate Scopes
%pause

% %Simulation M2
%
[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('normal',Ts,Phi,Gamma,C,G,K,Nx,
Nu)
% open_system('T123NormalCl_M2')
% fprintf('T123NormalCl_M2.mdl has been loaded\n');
% fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
% %Activate Scopes
% %pause

```

A T123_Normal.m script indítása után a következő eredményeket kaptuk:

Ap =

```

-0.1000    0    0
 0.2500  -0.2500    0
 0    1.0000  -1.0000

```

Bp =

```

 0.5000
 0
 0

```

Cp =

```

 0    0    1

```

Dp =

```

 0

```

Transfer function:

```

 0.125

```

```

-----
s^3 + 1.35 s^2 + 0.375 s + 0.025

```

nump =

```

 0    0    0    0.1250

```

denp =

1.0000 1.3500 0.3750 0.0250

Ts =

0.2000

Phi =

0.9802 0 0
0.0483 0.9512 0
0.0046 0.1767 0.8187

Gamma =

0.0990
0.0024
0.0002

C =

0 0 1

D =

0

wN =

15.7080

cmpwN =

1.0000 2.1000 3.5000 15.7080

z1 =

0.8605 + 0.1237i

zcinf =

0.6570

zoinf =

0.4966

Normal Control

pcl =

0.8605 - 0.1237i
0.8605 + 0.1237i
0.6570

K =

3.6048 5.9792 3.8404

pobs =

0.4966
0.4966
0.4966

G =

13.3214
2.8986
0.8396

F =

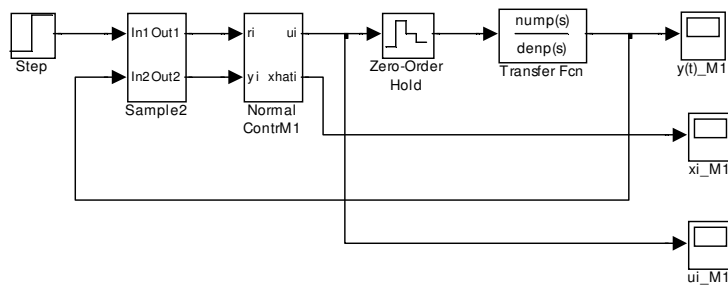
0.9193 -2.3534 -10.9067
0.0350 0.4391 -2.3732
0.0007 0.0283 0.1313

H =

0.0969
0.0020
0.0000

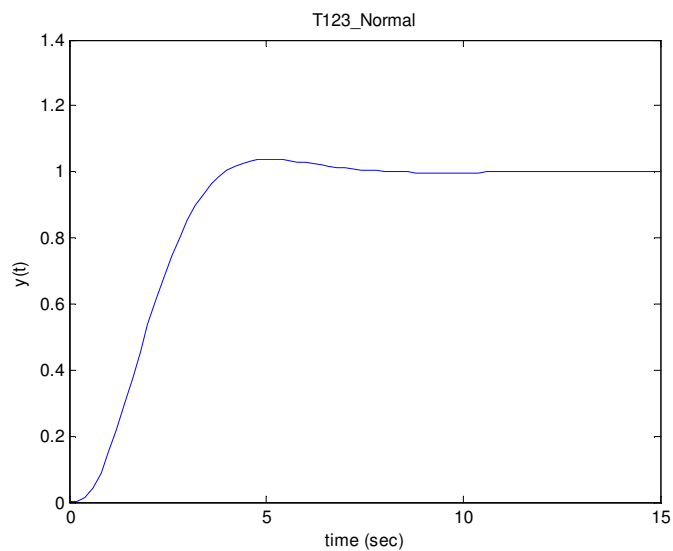
T123NormalCl_M1.mdl has been loaded
Activate Scopes and Start Simulation

A normál szabályozóval felépítettük a zárt rendszer Simulink modelljét az 1. módszer szerint, lásd 6.45. ábra. NormalContrM1 és abban ObserverM1 a 6.38. és 6.39. ábra szerint lett megvalósítva.

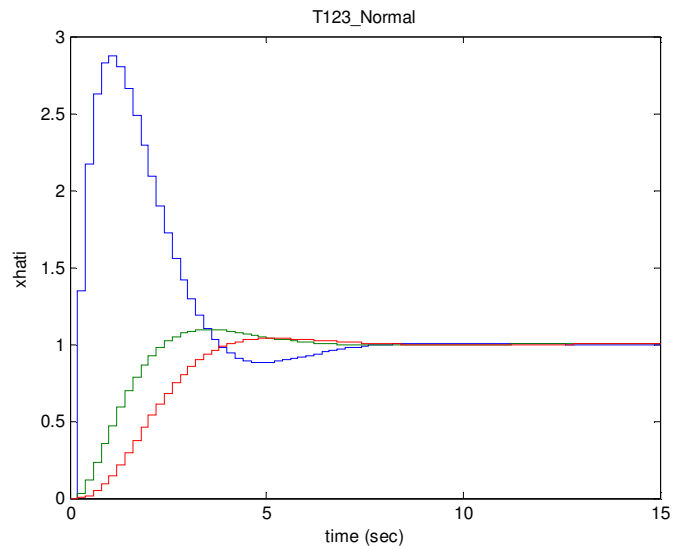

6.45. ábra. A zárt rendszer Simulink modellje normál szabályozó esetén (1. módszer)

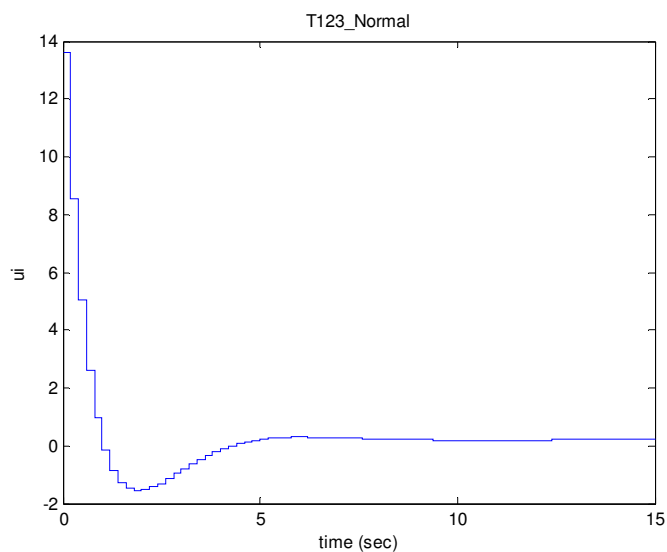
A zárt rendszer tranziensei a következőképp alakultak:

6.46. ábra. A zárt rendszer kimenőjele normál szabályozó esetén (1. módszer)

6.47. ábra. A zárt rendszer becsült állapotváltozói normál szabályozó esetén (1. módszer)

6.48. ábra. A szabályozó kimenőjele normál szabályozó esetén (1. módszer)

Integráló szabályozás

Az integráló szabályozás a T123_Integral.m script fájlban lett megvalósítva.

```

%T123_Integral.m

clear all
close all
clc

%T123_Normal.m

clear all
close all
clc

%System
n=3; %dimx
m=1; %dimy=dimu
A=5; T1=10; T2=4; T3=1;
Ap=[-1/T1 0 0; 1/T2 -1/T2 0; 0 1/T3 -1/T3]
Bp=[A/T1; 0; 0]
Cp=[0 0 1]
Dp=0
sys=ss(Ap,Bp,Cp,Dp);
Wp=tf(sys)
nump=Wp.num{1}
denp=Wp.den{1}
Ts=0.2 %Sampling time
sysd=c2d(sys,Ts); %'zoh'
[Phi,Gamma,C,D]=ssdata(sysd)

%Specification
xi=0.7; w0=1;
s1=-xi*w0+j*sqrt(1-xi^2)*w0;
scinf=3*real(s1);
soinf=5*real(s1);
wN=pi/Ts %Nyquist-frequency
cmpwN=[abs(s1) abs(scinf) abs(soinf) wN]
z1=exp(s1*Ts)
zcinf=exp(scinf*Ts)
zoinf=exp(soinf*Ts)

%-----
%Integrating control
%-----
fprintf('Integrating Control\n')
%State augmenting
Phit=[Phi zeros(n,m); Ts*C eye(m)] %t instead of tilde
Gammat=[Gamma; zeros(m,m)]
Ct=[C zeros(m,m)]
Dt=0
%Controller

```



```

pclt=[z1 conj(z1)]';
pclt=[pclt; repmat(zcinf,n-1,1)]
Kt=acker(Phit,Gammat,pclt);
K=Kt(:,1:n)
KI=Kt(:,n+1:n+m)
%Actual observer
pobs=repmat(zoinf,n,1)
KII=acker(Phi',Phi'*C',pobs);
G=KII'
F=Phi-G*C*Phi
H=Gamma-G*C*Gamma
%Reference signal correction
Nxu=inv([Phi-eye(n) Gamma; C 0])*[zeros(n,m); eye(m)];
Nx=Nxu(1:n,:);
Nu=Nxu(n+1:n+m,:);

%Simulation_M1
open_system('T123IntegralCl_M1')
fprintf('T123IntegralCl_M1.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
%pause

% %Simulation M2
%
[Ac,Bc,Cc, Dc]=Controller_M2('integral',Ts,Phi,Gamma,C,G,[K
KI],Nx,Nu)
% open_system('T123NormalCl_M2')
% fprintf('T123IntegralCl_M2.mdl has been loaded\n');
% fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
% %Activate Scopes
% %pause

```

A T123_Integral.m script indítása után a következő eredményeket kaptuk:

Ap =

```

-0.1000         0         0
 0.2500   -0.2500         0
         0    1.0000   -1.0000

```

Bp =

```

 0.5000
         0
         0

```

Cp =

0 0 1

Dp =

0

Transfer function:

0.125

s^3 + 1.35 s^2 + 0.375 s + 0.025

nump =

0 0 0 0.1250

denp =

1.0000 1.3500 0.3750 0.0250

Ts =

0.2000

Phi =

0.9802 0 0
0.0483 0.9512 0
0.0046 0.1767 0.8187

Gamma =

0.0990
0.0024
0.0002

C =

0 0 1

D =

0

wN =

15.7080

cmpwN =

1.0000 2.1000 3.5000 15.7080

z1 =

0.8605 + 0.1237i

zcinf =

0.6570

zoinf =

0.4966

Integrating Control

Phit =

0.9802	0	0	0
0.0483	0.9512	0	0
0.0046	0.1767	0.8187	0
0	0	0.2000	1.0000

Gammat =

0.0990
0.0024
0.0002
0

Ct =

0 0 1 0

Dt =

0

pclt =

```
0.8605 - 0.1237i
0.8605 + 0.1237i
0.6570
0.6570
```

K =

```
6.4227 30.9868 22.3513
```

KI =

```
23.3627
```

pobs =

```
0.4966
0.4966
0.4966
```

G =

```
13.3214
2.8986
0.8396
```

F =

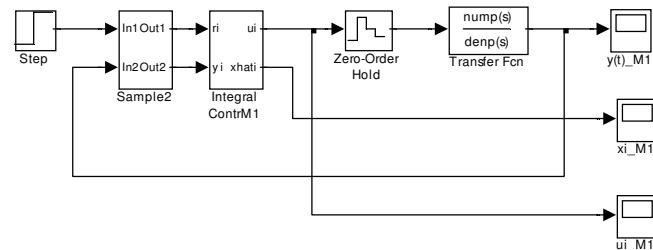
```
0.9193 -2.3534 -10.9067
0.0350 0.4391 -2.3732
0.0007 0.0283 0.1313
```

H =

```
0.0969
0.0020
0.0000
```

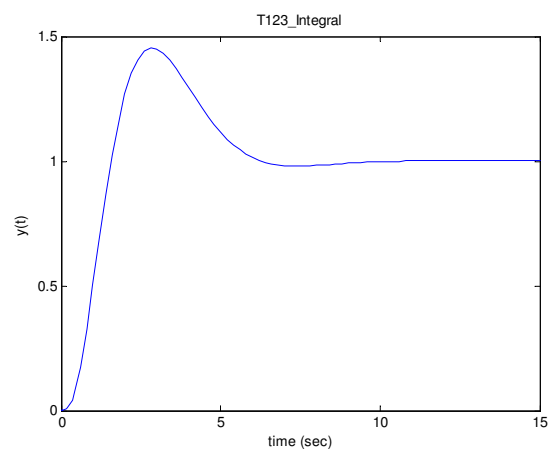
T123IntegralCl_M1.mdl has been loaded
Activate Scopes and Start Simulation

Az integráló szabályozóval felépítettük a zárt rendszer Simulink modelljét az 1. módszer szerint, lásd 6.49. ábra. IntegralContrM1 és abban ObserverM1 a 6.40. és 6.41. ábra szerint lett megvalósítva.

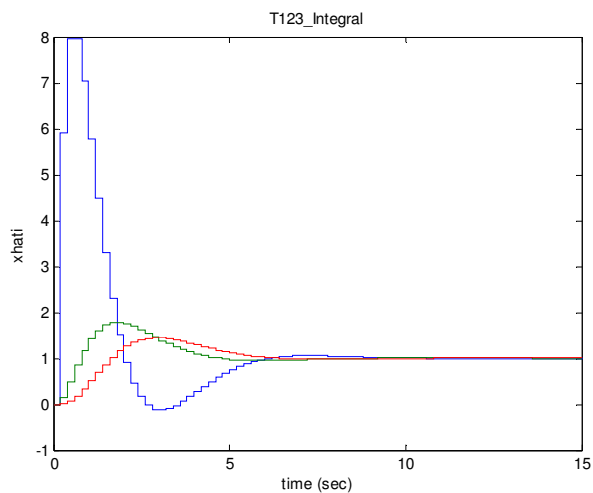

6.49. ábra. A zárt rendszer Simulink modellje integráló szabályozó esetén (1. módszer)

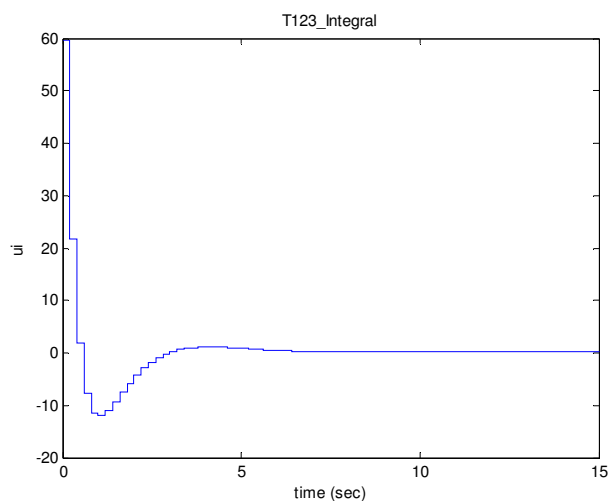
A zárt rendszer transziensei a következőképp alakultak:

6.50. ábra. A zárt rendszer kimenőjele integráló szabályozó esetén (1. módszer)

6.51. ábra. A becsült állapotváltozók integráló szabályozó esetén (1. módszer)

6.52. ábra. A szabályozó kimenőjele integráló szabályozó esetén (1. módszer)

Terhelésbecslő szabályozás

A terhelésbecslő szabályozás a T123_Load.m script fájlban lett megvalósítva.

```
%T123_Load.m
```

```
clear all  
close all
```

```

clc

%T123_Normal.m

clear all
close all
clc

%System
n=3; %dimx
m=1; %dimy=dimu
A=5; T1=10; T2=4; T3=1;
Ap=[-1/T1 0 0; 1/T2 -1/T2 0; 0 1/T3 -1/T3]
Bp=[A/T1; 0; 0]
Cp=[0 0 1]
Dp=0
sys=ss(Ap,Bp,Cp,Dp);
Wp=tf(sys)
nump=Wp.num{1}
denp=Wp.den{1}
Ts=0.2 %Sampling time
sysd=c2d(sys,Ts); %'zoh'
[Phi,Gamma,C,D]=ssdata(sysd)

%Specification
xi=0.7; w0=1;
s1=-xi*w0+j*sqrt(1-xi^2)*w0;
scinf=3*real(s1);
soinf=5*real(s1);
wN=pi/Ts %Nyquist-frequency
cmpwN=[abs(s1) abs(scinf) abs(soinf) wN]
z1=exp(s1*Ts)
zcinf=exp(scinf*Ts)
zoinf=exp(soinf*Ts)

%-----
%Load estimating control
%-----
fprintf('Load Estimating Control\n')
%State augmenting
Phit=[Phi Gamma; zeros(m,n) eye(m)]; %t instead of tilde
Gammat=[Gamma; zeros(m,m)];
Ct=[C zeros(m,m)];
Dt=zeros(m,m);
%Controller
pcl=[z1 conj(z1)]';
if n>2, pcl=[pcl; repmat(zcinf,n-2,1)]; end;
pcl
K=acker(Phi,Gamma,pcl)

```

```

%Actual observer
ptobs=repmat(zoinf,n+m,1)
KtII=acker(Phit',Phit'*Ct',ptobs);
Gt=KtII'
Ft=Phit-Gt*Ct*Phit
Ht=Gammat-Gt*Ct*Gammat
%Reference signal correction
Nxu=inv([Phi-eye(n) Gamma; C zeros(m,m)])*[zeros(n,m);
eye(m)];
Nx=Nxu(1:n,:);
Nu=Nxu(n+1:n+m,:);

%Complex Controller
[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('load',Ts,Phit,Gammat,Ct,Gt,K,N
x,Nu)
syscx=ss(Ac,Bc,Cc,Dc,Ts);
Dcx=tf(syscx); %Controller transfer function
if m==1 %SISO
    numc11=Dcx.num{1,1};
    numc12=Dcx.num{1,2};
    denc11=Dcx.den{1,1};
    denc12=Dcx.den{1,2};
    fprintf('Controller transfer functions:\n');
    fprintf('\n');
    fprintf('Dcur(z):\n');
    Dcur=tf(numc11,denc11,Ts)
    fprintf('\n');
    fprintf('Dcuy(z):\n');
    Dcuy=tf(numc12,denc12,Ts)
else %MIMO
    fprintf('Complex controller transfer functions\nLeading
terms belong to u\n');
    Dcuxxd=tf(syscx)
end;

%Simulation
open_system('T123LoadCl_M2')
fprintf('T123LoadCl_M2.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
%pause

```

A T123_Integral.m script indítása után a következő eredményeket kaptuk:

Ap =

```

-0.1000    0    0
 0.2500 -0.2500    0
    0    1.0000 -1.0000

```


Bp =

```

0.5000
  0
  0

```

Cp =

```

0  0  1

```

Dp =

```

0

```

Transfer function:

```

0.125
-----

```

```

s^3 + 1.35 s^2 + 0.375 s + 0.025

```

nump =

```

0  0  0  0.1250

```

denp =

```

1.0000  1.3500  0.3750  0.0250

```

Ts =

```

0.2000

```

Phi =

```

0.9802  0  0
0.0483  0.9512  0
0.0046  0.1767  0.8187

```

Gamma =

```

0.0990
0.0024
0.0002

```

C =

0 0 1

D =

0

wN =

15.7080

cmpwN =

1.0000 2.1000 3.5000 15.7080

z1 =

0.8605 + 0.1237i

zcinf =

0.6570

zoinf =

0.4966

Load Estimating Control

pcl =

0.8605 - 0.1237i
0.8605 + 0.1237i
0.6570

K =

3.6048 5.9792 3.8404

ptobs =

0.4966
0.4966
0.4966
0.4966

Gt =

41.5295
4.5790
0.9203
73.3765

Ft =

0.7903	-7.3368	-34.0015	0.0925
0.0273	0.1423	-3.7490	0.0017
0.0004	0.0141	0.0652	0.0000
-0.3356	-12.9631	-60.0756	0.9886

Ht =

0.0925
0.0017
0.0000
-0.0114

Nx =

1.0000
1.0000
1.0000

Nu =

0.2000

Ac =

0.6233	-0.5920	-23.2050	0
0.0395	0.9366	-5.9290	0
0.0040	0.1757	-0.9061	0
0	0	-73.3765	1.0000

Bc =

1.3489	22.8248
0.0333	5.9196
0.0021	1.7242
0	73.3765

Cc =

-3.6048	-5.9792	250.1544	-1.0000
1.0000	0	-41.5295	0
0	1.0000	-4.5790	0
0	0	0.0797	0
0	0	-73.3765	1.0000

Dc =

```

13.6244 -253.9948
      0  41.5295
      0  4.5790
      0  0.9203
      0  73.3765

```

Controller transfer functions:

Dcur(z):

Transfer function:

$$\frac{13.62 z^4 - 27.06 z^3 + 20.16 z^2 - 6.674 z + 0.8285}{z^4 - 1.654 z^3 + 0.9826 z^2 - 0.3683 z + 0.03956}$$

Sampling time: 0.2

Dcuy(z):

Transfer function:

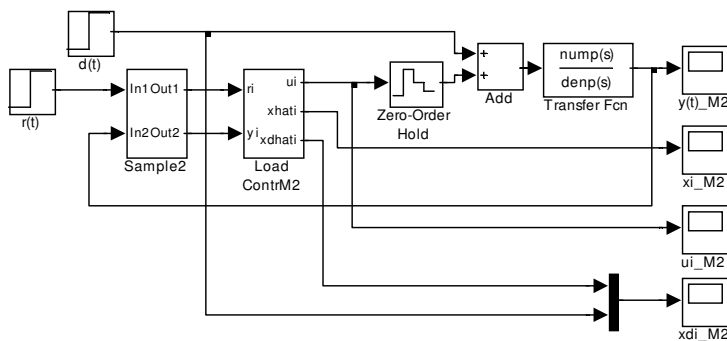
$$\frac{-254 z^4 + 660.3 z^3 - 573.3 z^2 + 166.1 z - 2.9e-015}{z^4 - 1.654 z^3 + 0.9826 z^2 - 0.3683 z + 0.03956}$$

Sampling time: 0.2

T123LoadCl_M2.mdl has been loaded
 Activate Scopes and Start Simulation

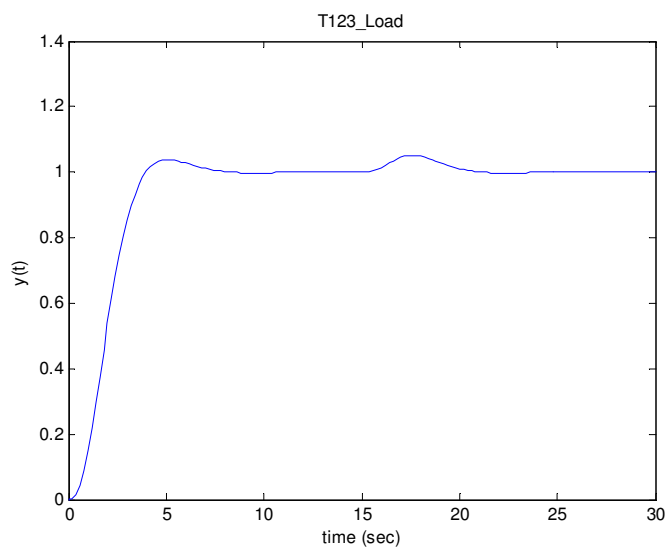
Vegyük észre, hogy a komplex szabályozó diszkrétidejű átviteli függvénye is meghatározásra került.

A terhelésbecslő szabályozóval felépítettük a zárt rendszer Simulink modelljét az 2. módszer szerint, lásd 6.53. *ábra*. LoadContrM1 komplex szabályozó a 6.44. *ábra* szerint lett megvalósítva (vigyázzunk a demultiplexer jelméreteinek megadásánál).

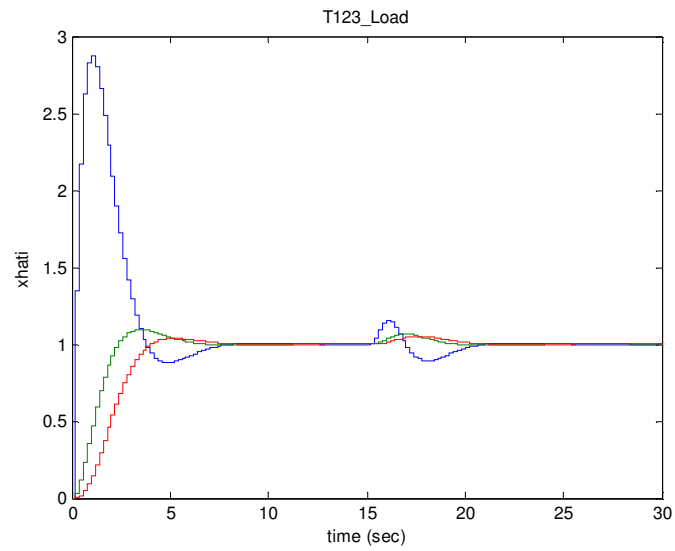

6.53. ábra. A zárt rendszer Simulink modellje terhelésbecslő szabályozó esetén (2. módszer)

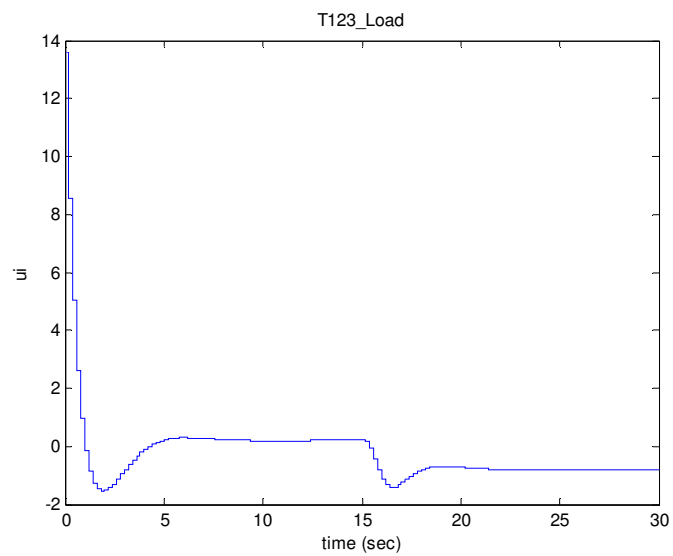
A zárt rendszer transziensei a következőképp alakultak alapjelugrás és a transziensek lezajlása utáni zavarójelugrás esetén:

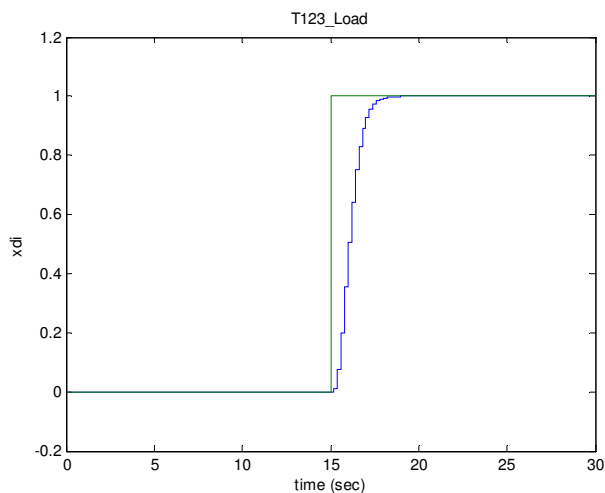
6.54. ábra. A zárt rendszer kimenőjele terhelésbecslő szabályozó esetén (2. módszer)

6.55. ábra. A rendszer becsült állapotváltozó terhelésbecslő szabályozó esetén (2. módszer)

6.56. ábra. A szabályozó kimenőjele terhelésbecslő szabályozó esetén (2. módszer)

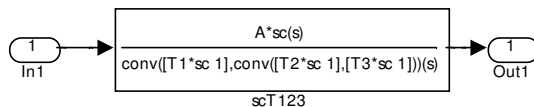
6.57. ábra. A zavarás és becslt értéke terhelésbecslő szabályozó esetén (2. módszer)

A paraméterváltozások hatásának vizsgálata terhelésbecslő esetén

A következő kódrészlet segítségével ellenőrizhető a szakaszparaméterek megváltozásának hatása, ha továbbra is a nominális rendszerhez tervezett szabályozót használjuk.

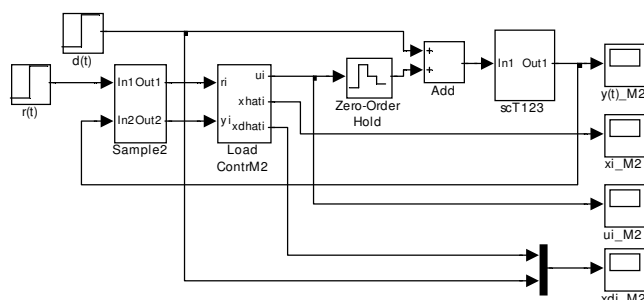
```
%Simulation with sc
sc=1 %1, 0.75, 1.25
open_system('scT123LoadC1_M2')
fprintf('scT123LoadC1_M2.mdl has been loaded\n');
fprintf('Activate Scopes and Start Simulation\n');
%Activate Scopes
%pause
```

A zárt rendszer Simulink modelljében a szakasz helyére a megváltozott rendszer modellje kerül. Az sc skálatényező a command prompt-ból adható meg. A vizsgált értékek $sc=0.75$ és $sc=1.25$.

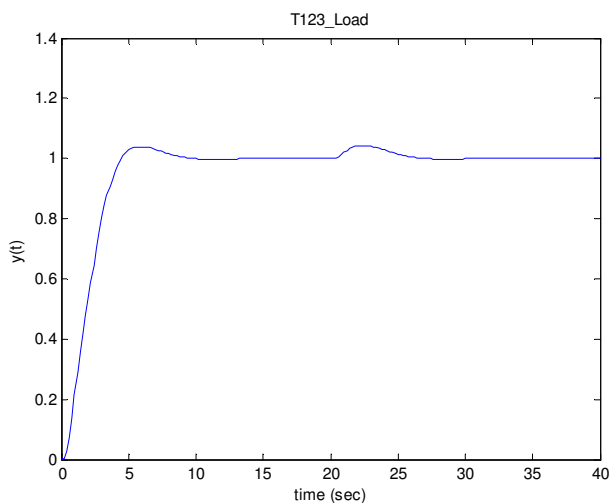
6.58. ábra. A megváltozott paraméterű szabályozott szakasz (sc skálatényező)

A zárt rendszer modelljében a zavarójel ugrás 20 sec-nál kezdődik, hogy az alapjel ugrás és a zavarójel ugrás tranziensei külön is megfigyelhetők legyenek.

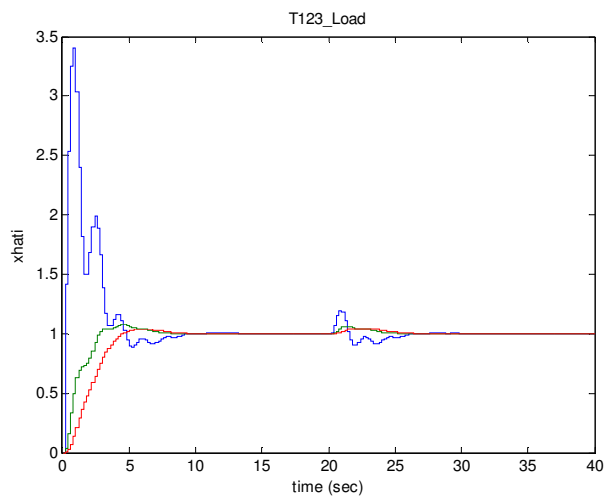

6.59. ábra. A zárt rendszer Simulink modellje a megváltozott szakasz (scT123) és a nominális terhelésbecslő esetén

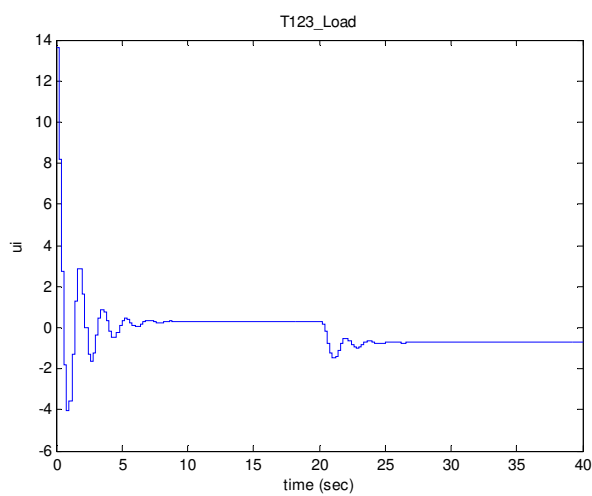
Az eredményeket $s_c=0.75$ esetén a 6.60.-6.63. ábrák, $s_c=1.25$ esetén pedig a 6.64.-6.67. ábrák mutatják be. Jól látható, hogy a vizsgált paramétertartományban a szabályozási rendszer stabil marad, és a szabályozott jellemző megfelelő. Az is látszik, hogy a nominálisnál kisebb erősítés esetén \hat{x}_d a zavarójelnél kisebb, a nominálisnál nagyobb erősítés esetén pedig a zavarójelnél nagyobb értékre áll be, kompenzálva ezáltal az erősítésváltozás hatását a szabályozott jellemzőre.

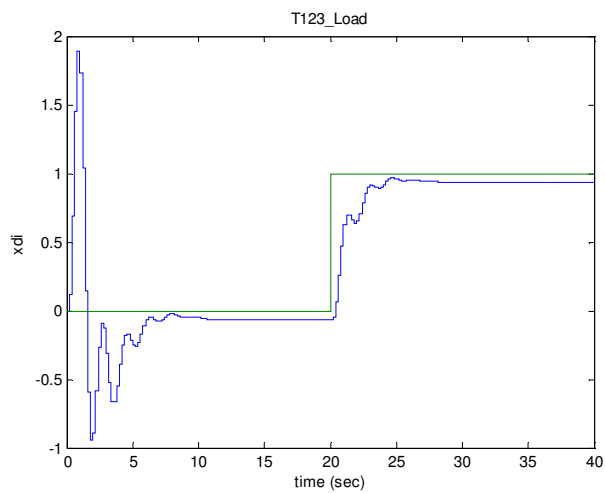
6.60. ábra. A szabályozott jellemző megváltozott szakasz ($s_c=0.75$) és nominális terhelésbecslő esetén

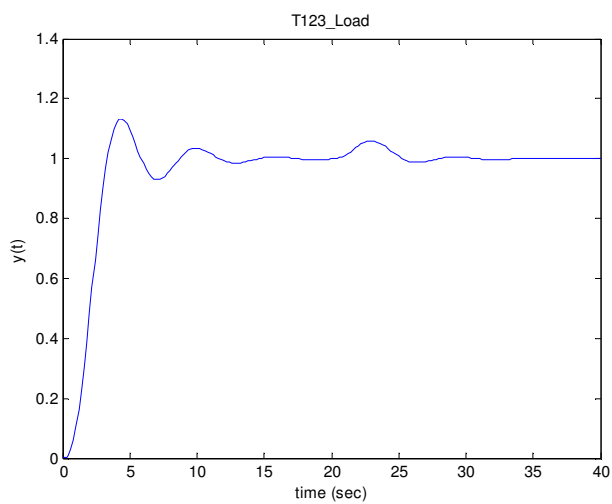
6.61. ábra. A becsült állapotváltozók megváltozott szakasz ($sc=0.75$) és nominális terhelésbecslő esetén

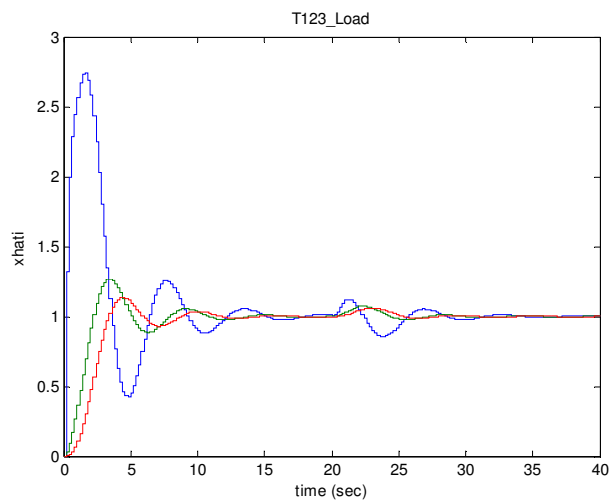
6.62. ábra. A szabályozó kimenőjele megváltozott szakasz ($sc=0.75$) és nominális terhelésbecslő esetén

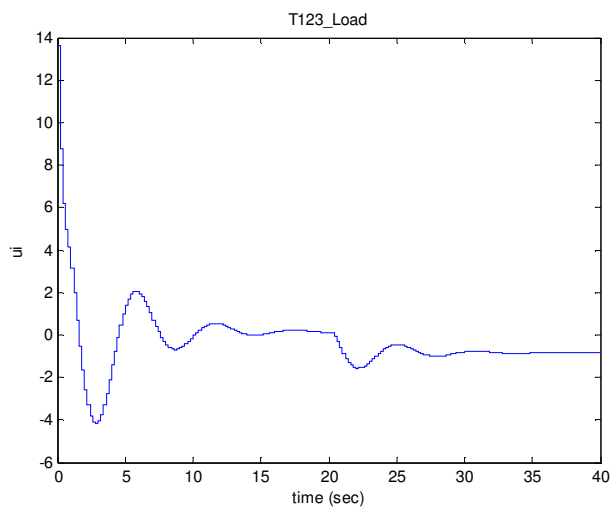
6.63. ábra. A zavaró jellemző és becslt értéke megváltozott szakasz ($sc=0.75$) és nominális terhelésbecslő esetén

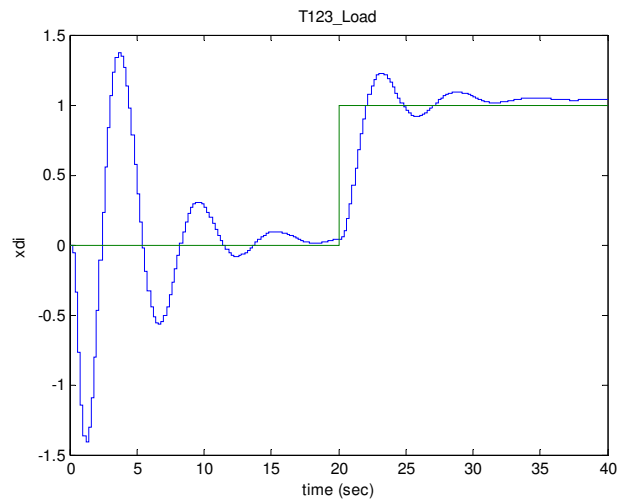
6.64. ábra. A szabályozott jellemző megváltozott szakasz ($sc=1.25$) és a nominális terhelésbecslő esetén

6.65. ábra. A becsült állapotváltozók megváltozott szakasz ($sc=1.25$) és nominális terhelésbecslő esetén

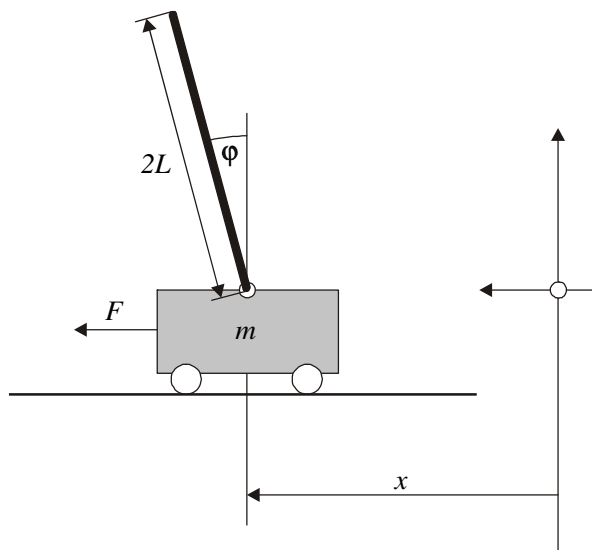
6.66. ábra. A szabályozó kimenőjele megváltozott szakasz ($sc=1.25$) és nominális terhelésbecslő esetén

6.67. ábra. A zavaró jellemző és becült értéke megváltozott szakasz ($sc=1.25$) és nominális terhelésbecslő esetén

Invertált inga diszkrétidejű szabályozása állapotér módszerrel

Az invertált inga dinamikus modelljét a 3. fejezetben a 3.11 pontban már tárgyaltuk. Az invertált inga szerkezeti vázlatát a 6.65. ábrán megismételjük.

6.65. ábra. Mozgó kocsihoz szerelt invertált inga szerkezeti vázlat

A kocsihoz szerelt rúd hossza $2L$, tömege M és a tömegközéppontra vonatkozó tehetetlenségi nyomatéka $\Theta = ML^2/3$. A kocsi tömege m , a φ szöveget a függőleges helyzettől mérjük. A kocsi mozgásakor súrlódási erő is fellép, amelyet sebességfüggő viszkózus súrlódással modellezünk, értéke $b\dot{x}$. A 3.11 pontban megmutattuk, hogy a rendszer nemlineáris, differenciálegyenlete kiegészítve a súrlódási veszteséggel a következő ($C_\varphi := \cos \varphi$, $S_\varphi := \sin \varphi$ tömör jelölés):

$$\begin{aligned} (m+M)\ddot{x} + MLC_\varphi\ddot{\varphi} - MLS_\varphi\dot{\varphi}^2 + b\dot{x} &= F \\ MLC_\varphi\ddot{x} + (\Theta + ML^2)\ddot{\varphi} - MgLS_\varphi &= 0 \end{aligned} \quad (6.59)$$

Bemenőjelnek itt az F erőt fogjuk tekinteni, a kimenőjelek x és φ . Jól látható, hogy a rendszer szabadságfoka 2, ezzel szemben a bemenetek száma csak 1, vagyis a rendszer ún. alulaktuált rendszer. A nemlineáris rendszert linearizáljuk az $x = x_0, \dot{x} = 0, \varphi = 0, \dot{\varphi} = 0$ álló függőleges helyzet körül, és irányítását eme helyzet környezetében állapot-visszacsatolás, állapotmegfigyelő és alapjel korrekció bevonásával fogjuk megtervezni és ellenőrizni. A rendszer a 2 kimenet miatt nem

SISO rendszer, ezért a pólusáthelyezési feladatot nem lehet az Ackermann-képlettel megoldani. Helyette a MATLAB `CST place` függvényét fogjuk használni, amelynek azonban nem írhatók elő ismétlődő sajátértékek.

A linearizált rendszer differenciálegyenlete kis változásokra, ha a változásokat is x és φ jelöli, továbbá alkalmazzuk a $C_\varphi \approx 1$ és $S_\varphi \approx \varphi$ közelítéseket, a következő alakú lesz:

$$\begin{aligned}(m+M)\ddot{x} + ML\ddot{\varphi} + b\dot{x} &= F \\ ML\dot{x} + (\Theta + ML^2)\dot{\varphi} - MgL\varphi &= 0\end{aligned}\quad (6.60)$$

Figyelembe véve, hogy 2x2 méretű mátrixok esetén

$$\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}^{-1} = \frac{1}{ad-bc} \begin{bmatrix} d & -b \\ -c & a \end{bmatrix},$$

kapjuk, hogy $\det = ad - bc = (m+M)(\Theta + ML^2) - ML \cdot ML = \Theta(m+M) + mML^2$,

$$\begin{aligned}\begin{pmatrix} \ddot{x} \\ \ddot{\varphi} \end{pmatrix} &= \frac{1}{\det} \begin{bmatrix} \Theta + ML^2 & -ML \\ -ML & m+M \end{bmatrix} \begin{pmatrix} F - b\dot{x} \\ MgL\varphi \end{pmatrix} \Rightarrow \\ \ddot{x} &= \frac{-(\Theta + ML^2)b\dot{x} - M^2L^2g\varphi + (\Theta + ML^2)F}{\det} \\ \ddot{\varphi} &= \frac{MLb\dot{x} + (m+M)MgL\varphi - MLF}{\det}\end{aligned}\quad (6.61)$$

A linearizált rendszer állapotvektora $(x, \dot{x}, \varphi, \dot{\varphi})^T$, mérhető kimenőjel vektora $(x, \varphi)^T$ és bemenete F , ezért állapotegyenletének mátrixai:

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & -(\Theta + ML^2)b/\det & -M^2L^2g/\det & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & MLb/\det & (m+M)MgL/\det & 0 \end{bmatrix}, \quad B = \begin{bmatrix} 0 \\ (\Theta + ML^2)/\det \\ 0 \\ -ML/\det \end{bmatrix}\quad (6.62)$$

$$C = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}, \quad D = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix}$$

A következő kódrészlet $M = 0.2$, $m = 0.5$, $L = 0.3$, $\Theta = ML^2/3 = 0.006$, $b = 0.1$ esetén (minden paraméter SI egységben értendő) kiszámítja a folytonosidejű linearizált rendszer modelljét és rendszerjellemezőit.

```
%InvertedPendulum.m
%Discrete time state space control

clear all
close all
clc

%Parameters
M=0.2; %mass of pendulum
m=0.5; %mass of cart
L=0.3; %length to pendulum COG
Theta=M*L^2/3; %0.006; %inertia belonging to COG
b=0.1; %viscous friction
g=9.8; %gravity acceleration

%Continuous time LTI system
det=Theta*(m+M)+m*M*L^2
A = [0 1 0 0; ...
     0 -(Theta+M*L^2)*b/det -M^2*L^2*g/det 0; ...
     0 0 0 1; ...
     0 M*L*b/det (m+M)*M*g*L/det 0]
B = [0; (Theta+M*L^2)/det; 0; -M*L/det]
C = [1 0 0 0; 0 0 1 0]
D=zeros(2,1)
sys=ss(A,B,C,D);
W=tf(sys)
[z,p,k]=zpkdata(sys);
z1=z{1};
p1=p{1};
k1=k(1);
z2=z{2};
p2=p{2};
k2=k(2);
sys1=zpk(z1,p1,k1)
sys2=zpk(z2,p2,k2)
figure(1)
pzmap(sys1)
title('Pole-Zero Map (F\rightarrow x)')
figure(2)
pzmap(sys2)
title('Pole-Zero Map (F\rightarrow phi)')
```

A kapott eredmények (állapotegyenlet mátrixai, az $F \rightarrow x$ és $F \rightarrow \varphi$ alrendszerek átviteli függvényei, zérusai, pólusai és P/Z térképei) a következők:

A =

```

      0   1.0000   0   0
      0  -0.1818  -2.6727  0
      0   0   0   1.0000
      0   0.4545  31.1818  0

```

B =

```

      0
      1.8182
      0
     -4.5455

```

C =

```

      1   0   0   0
      0   0   1   0

```

D =

```

      0
      0

```

Transfer function from input to output...

```

      1.818 s^2 + 1.825e-013 s - 44.55
#1:  -----
      s^4 + 0.1818 s^3 - 31.18 s^2 - 4.455 s

      -4.545 s + 1.359e-016
#2:  -----
      s^3 + 0.1818 s^2 - 31.18 s - 4.455

```

Zero/pole/gain:

```

      1.8182 (s+4.95) (s-4.95)
-----
s (s-5.565) (s+5.604) (s+0.1428)

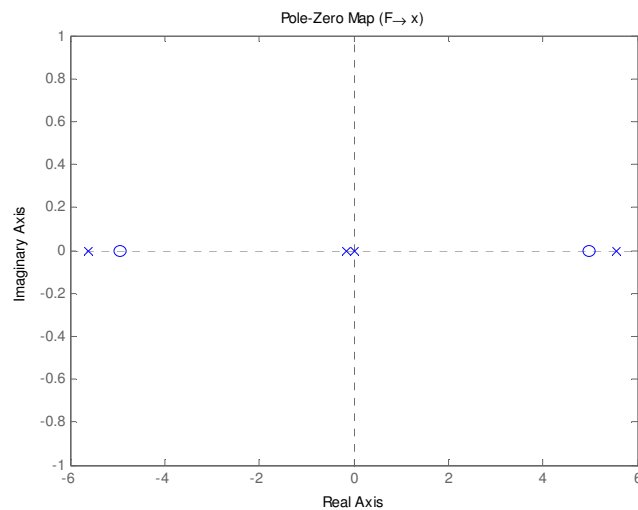
```

Zero/pole/gain:

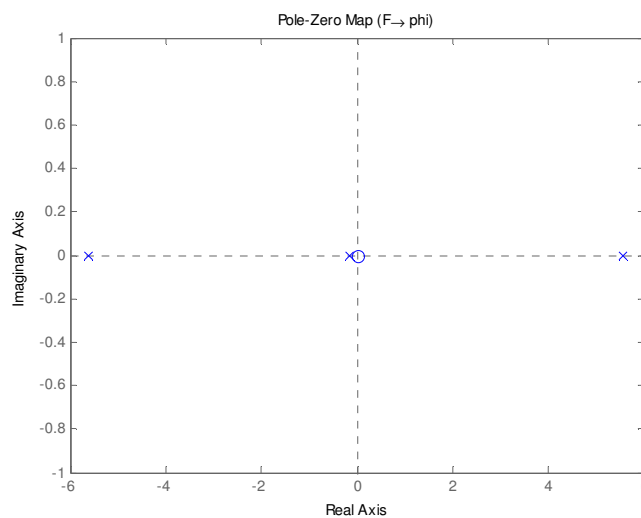
```

      -4.5455 s
-----
(s-5.565) (s+5.604) (s+0.1428)

```

6.66. ábra. Folytonosidejű szakasz pólus/zérus eloszlása ($F \rightarrow x$)

6.67. ábra. Folytonosidejű szakasz pólus/zérus eloszlása ($F \rightarrow \varphi$)

Mint az fizikailag várható volt, a folytonosidejű linearizált rendszer instabilnak adódott, ami a legjobban az átviteli függvények gyöktényezős alakjából látszik (pólus $s = +5.565$ értéknél). Ezenkívül az is látszik, hogy az $F \rightarrow x$ első

rendszernek van egy nem-minimumfázisú zérushelye is az $s = +4.95$ helyen, ami a stabilitás tulajdonságokat (a negatív fázisszög miatt) szintén rontja. Ezért a zárt rendszer eredő pólusainak megválasztásakor körültekintően kell eljárni.

Figyelembe véve, hogy az állapot-visszacsatolás nem mozdítja ki a szakasz zérushelyeit (!), a zárt rendszer 4 megválasztható pólusa közül az elsőt úgy helyezzük el, hogy $s_1 = -4.95$ legyen, ezáltal a zárt rendszerben pólus/zérus kiejtés jöjjön létre ezen a helyen. A második pólust ugyanide választjuk, tehát legyen $s_2 = -4.95$. Ezáltal biztosítjuk, hogy a zárt rendszer (!) Bode-diagramja 0 dB/dek meredekséggel folytatódik $\omega = 4.95$ után is, mivel ugyanitt van a jobb félsíkon lévő nem-minimumfázisú zérushely törésfrekvenciája is. A zárt rendszer határfrekvenciáját ezután gyorsra és aperiódikus határesetűre tervezett csillapítású konjugált komplex póluspárral állítjuk be, amelyhez $\xi = 1/\sqrt{2}$ és $\omega_0 = 3|s_1|/\xi$ értékeket választunk, vagyis $s_{3,4} = -\xi\omega_0 \pm j\omega_0\sqrt{1-\xi^2}$.

A megfigyelő számára $\text{soinf} = -5 \cdot \max(\text{abs}(\text{real}([s1 \ s2 \ s3 \ s4])))$ ideális lenne, mivel így a megfigyelő sajátértékei stabilak és gyorsabbak a zárt rendszer sajátértékeinél. Másrészt azonban a rendszer nem SISO, és így az Ackermann-képlet nem alkalmazható, ezért a MIMO rendszerekre is alkalmazható `place` CST-függvényt fogjuk a megfigyelő tervezésnél használni, amely azonban kizárja az ismétlődő sajátértékeket. Ezért a megfigyelő sajátértékeihez rendre hozzáadunk egy-egy kis értéket, miután a specifikációkat átszámítottuk z -be $z = e^{sT_s}$ szerint. Egyúttal ellenőrizzük, hogy a felgyorsított rendszerre is teljesül-e a Shannon-tétel előírása.

Az alábbi kódrészlet elvégzi a specifikációk meghatározását, átszámítását z -be $T_s = 0.01$ sec mintavételi idő választás mellett, és a folytonosidejű $\Sigma = (A, B, C, D)$ LTI rendszer konvertálását diszkrétidejű $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ LTI rendszerré.

```
%Specification
s1=-4.95
s2=s1
xi=1/sqrt(2), w0=3*abs(s1)/xi
s3=-xi*w0+j*w0*sqrt(1-xi^2)
s4=conj(s3)
soinf=-5*max(abs(real([s1 s2 s3 s4])))
Ts=0.01
fprintf('Comparison of eigenvalues to Nyquist-frequency:\n');
[abs([s1 s2 s3 s4 soinf]) pi/Ts]
%
z1=exp(s1*Ts)
z2=exp(s2*Ts)
z3=exp(s3*Ts)
```

```
z4=exp(s4*Ts)
zoinf=exp(soinf*Ts)

%discrete time LTI system
sysd=c2d(sys,Ts,'zoh');
[Phi,Gamma,C,D,Ts]=ssdata(sysd)
```

Az eredmények a következők:

```
s1 =
    -4.9500

s2 =
    -4.9500

xi =
    0.7071

w0 =
    21.0011

s3 =
    -14.8500 +14.8500i

s4 =
    -14.8500 -14.8500i

soinf =
    -74.2500

Ts =
    0.0100
```

Comparison of eigenvalues to Nyquist-frequency:

ans =

4.9500 4.9500 21.0011 21.0011 74.2500 314.1593

z1 =

0.9517

z2 =

0.9517

z3 =

0.8525 + 0.1275i

z4 =

0.8525 - 0.1275i

zoinf =

0.4759

Phi =

1.0000	0.0100	-0.0001	-0.0000
0	0.9982	-0.0267	-0.0001
0	0.0000	1.0016	0.0100
0	0.0045	0.3119	1.0016

Gamma =

0.0001
0.0182
-0.0002
-0.0454

C =

1	0	0	0
0	0	1	0

D =

```
0
0
```

Ezután a következő kóddal elvégeztük a K állapot-visszacsatolás megtervezését az acker CST-függvénnyel, és az $F \rightarrow x$ rendszerhez (amelyhez C és D első sora tartozik) az alapjel miatti N_x , N_u korrekció meghatározását. Világos ugyanis, hogy az $F \rightarrow \varphi$ alrendszer differenciáló jellegű, alapjelváltásnál végértéke a helyes nulla szögérték (független invertált inga helyzet) és így azzal nem kell foglalkozni. Felrajzoltuk a kimenetek tranzienseit is a zárt rendszerben mérhető állapotok esetén.

```
%State feedback design
zc=[z1 z2 z3 z4] '
K=acker(Phi, Gamma, zc)

%Nx, Nu design
Cx=C(1, :); Dx=D(1, :);
Nxu=inv([Phi-eye(4) Gamma; Cx Dx])*[zeros(4,1); 1];
Nx=Nxu(1:4)
Nu=Nxu(5)
Gff=K*Nx+Nu

%Closed loop simulation with measured state
tt=[0:0.01:2]';
FF=0.2*ones(size(tt,1),1);
[yy,xx]=dlsim(Phi-Gamma*K, Gamma*(K*Nx+Nu), C, D, FF);
figure(3)
stairs(tt,yy)
title('x and phi in cloed loop (with measured state)')
legend('x', 'phi', 'Location', 'Best')
```

Az eredmények a következők:

zc =

```
0.9517
0.9517
0.8525 - 0.1275i
0.8525 + 0.1275i
```

K =

```
-199.1915 -95.0564 -228.6709 -45.9084
```

Nx =

```

1
0
0
0

```

Nu =

```

0

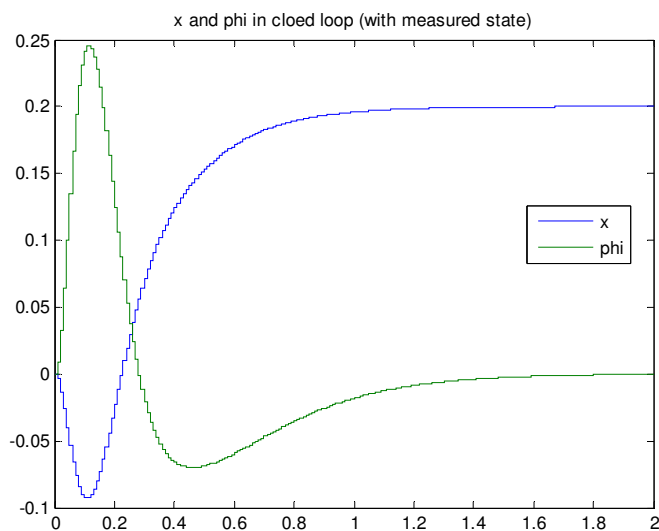
```

Gff =

```

-199.1915

```


6.68. ábra. A zárt rendszer kimenőjelei mérhető állapotok esetén

Ezután az alábbi kódrészlettel meghatároztuk a megfigyelő mátrixait, majd ezt követően az állapot-visszacsatolásból, megfigyelőből és alapjel korrekcióból álló teljes diszkrétidejű $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ szabályozó állapotegyenletének mátrixait. Ez utóbbi kódrészlet egyrészt egyszerűbb, mint a Controller_M2 függvény (de amely itt változatlan formában $\dim y \neq \dim u$ miatt nem lenne alkalmazható), másrészt viszont a normal esetre elvégzi azokat a minimális korrekciókat, amelyek lehetővé teszik alkalmazását az alulaktuált esetben is.

```

%Observer design
zo=[zoinf zoinf+0.01 zoinf+0.02 zoinf+0.03]'
%repeated eigenvalues are forbidden for place
%MIMO -> acker cannot be used
KII=place(Phi',Phi'*C',zo)
G=KII'
F=Phi-G*C*Phi
H=Gamma-G*C*Gamma

%Don't use the following function
%[Ac,Bc,Cc,Dc]=Controller_M2('normal',Ts,Phi,Gamma,C,G,K,Nx,Nu)
%Resulting controller for dimy~=dimu
nbar=size(Phi,1);
dimu=size(Gamma,2);
Ac=(Phi-Gamma*K)*(eye(nbar)-G*C);
Bc1=Gamma*(K*Nx+Nu);
Bc2=(Phi-Gamma*K)*G;
Cc1=-K*(eye(nbar)-G*C);
Dc11=K*Nx+Nu;
Dc12=-K*G;
Cc2=eye(nbar)-G*C;
Dc21=zeros(nbar,dimu);
Dc22=G;
Bc=[Bc1 Bc2];
Cc=[Cc1; Cc2];
Dc=[Dc11 Dc12; Dc21 Dc22];
Ac, Bc, Cc, Dc
sysc=ss(Ac,Bc,Cc,Dc,Ts);

```

A megfigyelő és a komplett szabályozó állapotegyenleteinek mátrixai a következők:

zo =

```

0.4759
0.4859
0.4959
0.5059

```

KII =

```

0.7591    25.8490    0.0057    0.7629
0.0052     0.5180    0.7585    26.0348

```

G =

```

0.7591    0.0052
25.8490    0.5180
0.0057    0.7585
0.7629    26.0348

```

F =

0.2409	0.0024	-0.0052	-0.0001
-25.8490	0.7399	-0.5421	-0.0053
-0.0057	-0.0001	0.2418	0.0024
-0.7629	-0.0037	-25.7634	0.7411

H =

0.0000
0.0159
-0.0001
-0.0396

Ac =

-0.2396	0.0186	-0.1185	0.0042
-70.2293	2.7251	-22.1440	0.8339
0.5417	-0.0216	0.2518	-0.0004
110.2309	-4.3145	28.0795	-1.0844

Bc =

-0.0181	1.2577	0.1392
-3.6188	73.8481	26.2716
0.0453	-0.5869	0.6978
9.0506	-119.2815	-38.1576

Cc =

1.0e+003 *

-2.4455	0.0951	-1.1903	0.0459
0.0002	0	-0.0000	0
-0.0258	0.0010	-0.0005	0
-0.0000	0	0.0002	0
-0.0008	0	-0.0260	0.0010

Dc =

1.0e+003 *

-0.1992	2.6447	1.4189
0	0.0008	0.0000
0	0.0258	0.0005
0	0.0000	0.0008
0	0.0008	0.0260

Ezután a $\Sigma_c = (A_c, B_c, C_c, D_c)$ szabályozó (sysc) és a $\Sigma = (\Phi, \Gamma, C, D)$ szakasz (sysd) számára megadtuk a bemenőjelek és kimenőjelek neveit, majd név alapján a CST connect függvényével előállítottuk a zárt szabályozási rendszert a két alrendszer összekötésével.

```
%Connection by name
sysc.InputName={'r','x','phi'};
sysc.OutputName={'F','xhat1','xhat2','xhat3','xhat4'};
sysd.InputName={'F'};
sysd.OutputName={'x','phi'};
syscl=connect(sysd,sysc,{'r'},{'x','phi','F'});
[Phicl,Gammacl,Ccl,Dcl,Ts]=ssdata(syscl)
```

Az eredő $\Sigma_{cl} = (\Phi_{cl}, \Gamma_{cl}, C_{cl}, D_{cl})$ zárt szabályozási kör számára a következő eredményeket kaptuk:

Phicl =

Columns 1 through 7

1.2403	0.0100	0.1288	-0.0000	-0.2222	0.0086	-0.1081
48.0463	0.9982	25.7516	-0.0001	-44.4275	1.7269	-21.6239
-0.6009	0.0000	0.6792	0.0100	0.5556	-0.0216	0.2704
-120.1649	0.0045	-64.1601	1.0016	111.1142	-4.3191	54.0819
1.2577	0	0.1392	0	-0.2396	0.0186	-0.1185
73.8481	0	26.2716	0	-70.2293	2.7251	-22.1440
-0.5869	0	0.6978	0	0.5417	-0.0216	0.2518
-119.2815	0	-38.1576	0	110.2309	-4.3145	28.0795

Column 8

0.0042
0.8340
-0.0104
-2.0859
0.0042
0.8339
-0.0004
-1.0844

Gammacl =

-0.0181
-3.6188
0.0453
9.0506
-0.0181
-3.6188
0.0453
9.0506

Ccl =

1.0e+003 *

```

Columns 1 through 7
    0.0010         0         0         0         0         0
         0         0    0.0010         0         0         0
    2.6447         0    1.4189         0    -2.4455    0.0951    -1.1903

Column 8
         0
         0
    0.0459

Dc1 =
         0
         0
   -199.1915

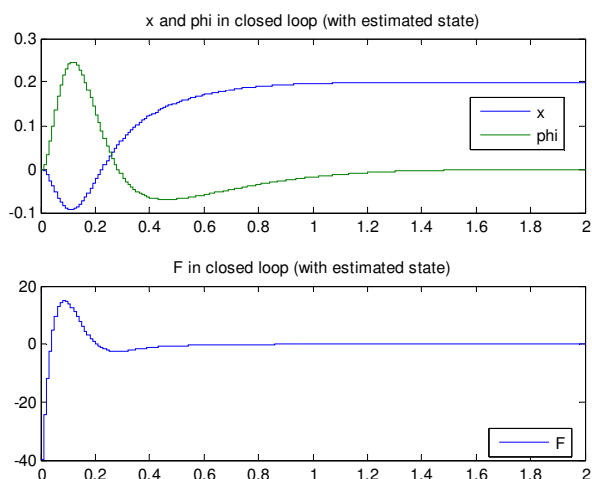
Ts =
    0.0100

```

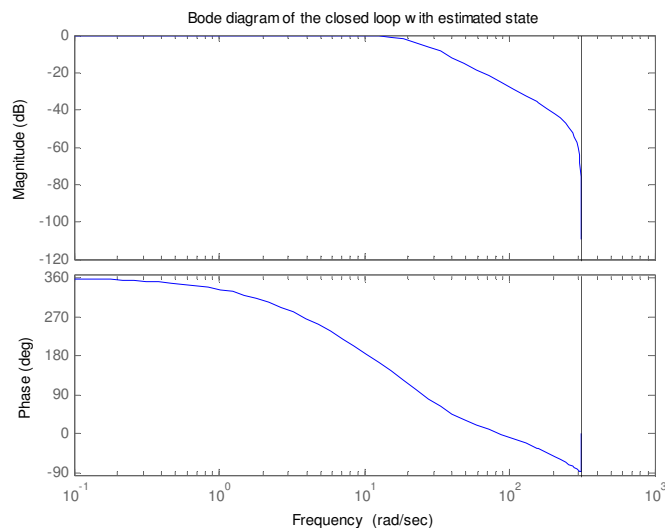
A Σ_{cl} rendszer kimenőjelei x , φ , F (az utóbbi a szabályozó kimenőjele). A Zárt rendszer tranzienseit és a zárt rendszer Bode-diagramját a 6.69.-6.70. ábrákon mutatjuk be.

A Bode-diagram az $r \rightarrow x$ alrendszerhez tartozik. A zárt rendszer Bode-diagramjából látható, hogy valóban sikerült a specifikáció megtervezésekor megcélzott Bode-diagramot megvalósítani. Vegyük észre, hogy a fázisszög 360 fok értékről indul, az induló érték levonása után a várt negatív fázisszög értékeket kapjuk (például $360^\circ \rightarrow 0^\circ$, $270^\circ \rightarrow -90^\circ$, stb.).

Nem vizsgáltuk a diszkrétidejű lineáris szabályozó viselkedését a nemlineáris szakasszal összekapcsolva, amely a Simulink kínálta lehetőségekkel viszonylag könnyen elvégezhető.

6.69. ábra. A zárt rendszer kimenőjelei és a szabályozó kimenő jele becsült állapotok esetén

6.70. ábra. A zárt rendszer Bode-diagramja becsült állapotok esetén

Az alábbiakban megadjuk a teljes `InvertedPendelum.m` script fájlt, melynek részleteit korábban már használtuk.

```
%InvertedPendelum.m
%Discrete time state space control

clear all
close all
clc

%Parameters
M=0.2; %mass of pendelum
m=0.5; %mass of cart
L=0.3; %length to pendelum COG
Theta=M*L^2/3; %0.006; %inertia belonging to COG
b=0.1; %viscous friction
g=9.8; %gravity acceleration

%Continuous time LTI system
det=Theta*(m+M)+m*M*L^2
A = [0 1 0 0; ...
     0 -(Theta+M*L^2)*b/det -M^2*L^2*g/det 0; ...
     0 0 0 1; ...
     0 M*L*b/det (m+M)*M*g*L/det 0]
B = [0; (Theta+M*L^2)/det; 0; -M*L/det]
C = [1 0 0 0; 0 0 1 0]
```

```

D=zeros(2,1)
sys=ss(A,B,C,D);
W=tf(sys)
[z,p,k]=zpkdata(sys);
z1=z{1};
p1=p{1};
k1=k(1);
z2=z{2};
p2=p{2};
k2=k(2);
sys1=zpk(z1,p1,k1)
sys2=zpk(z2,p2,k2)
figure(1)
pzmap(sys1)
title('Pole-Zero Map (F\rightarrow x)')
figure(2)
pzmap(sys2)
title('Pole-Zero Map (F\rightarrow phi)')

%Specification
s1=-4.95
s2=s1
xi=1/sqrt(2), w0=3*abs(s1)/xi
s3=-xi*w0+j*w0*sqrt(1-xi^2)
s4=conj(s3)
soinf=-5*max(abs(real([s1 s2 s3 s4])))
Ts=0.01
fprintf('Comparison of eigenvalues to Nyquist-
frequency:\n');
[abs([s1 s2 s3 s4 soinf]) pi/Ts]
%
z1=exp(s1*Ts)
z2=exp(s2*Ts)
z3=exp(s3*Ts)
z4=exp(s4*Ts)
zoinf=exp(soinf*Ts)

%discrete time LTI system
sysd=c2d(sys,Ts,'zoh');
[Phi,Gamma,C,D,Ts]=ssdata(sysd)

%State feedback design
zc=[z1 z2 z3 z4]'
K=acker(Phi,Gamma,zc)

%Nx,Nu design
Cx=C(1,:); Dx=D(1,:);
Nxu=inv([Phi-eye(4) Gamma; Cx Dx])*[zeros(4,1); 1];
Nx=Nxu(1:4)
Nu=Nxu(5)

```

```

Gff=K*Nx+Nu

%Closed loop simulation with measured state
tt=[0:0.01:2]';
FF=0.2*ones(size(tt,1),1);
[yy,xx]=dlsim(Phi-Gamma*K, Gamma*(K*Nx+Nu), C, D, FF);
figure(3)
stairs(tt,yy)
title('x and phi in cloed loop (with measured state)')
legend('x', 'phi', 'Location', 'Best')

%Observer design
zo=[zoinf zoinf+0.01 zoinf+0.02 zoinf+0.03]'
%repeated eigenvalues are forbidden for place
%MIMO -> acker cannot be used
KII=place(Phi', Phi'*C', zo)
G=KII'
F=Phi-G*C*Phi
H=Gamma-G*C*Gamma

%Don't use the following function
%[Ac, Bc, Cc, Dc]=Controller_M2('normal', Ts, Phi, Gamma, C, G, K, Nx
, Nu)

%Resulting controller for dimy~=dimu
nbar=size(Phi,1);
dimu=size(Gamma,2);
Ac=(Phi-Gamma*K)*(eye(nbar)-G*C);
Bc1=Gamma*(K*Nx+Nu);
Bc2=(Phi-Gamma*K)*G;
Cc1=-K*(eye(nbar)-G*C);
Dc11=K*Nx+Nu;
Dc12=-K*G;
Cc2=eye(nbar)-G*C;
Dc21=zeros(nbar, dimu);
Dc22=G;
Bc=[Bc1 Bc2];
Cc=[Cc1; Cc2];
Dc=[Dc11 Dc12; Dc21 Dc22];
Ac, Bc, Cc, Dc
sysc=ss(Ac, Bc, Cc, Dc, Ts);

%Connection by name
sysc.InputName={'r', 'x', 'phi'};
sysc.OutputName={'F', 'xhat1', 'xhat2', 'xhat3', 'xhat4'};
sysd.InputName={'F'};
sysd.OutputName={'x', 'phi'};
syscl=connect(sysd, sysc, {'r'}, {'x', 'phi', 'F'});
[Phicl, Gammacl, Ccl, Dcl, Ts]=ssdata(syscl)

```

```
%Closed loop simulation with estimated state
%tt=[0:0.01:2]';
%
FF=0.2*ones(size(tt,1),1); %Step=0.2m
[yyy,xxx]=dlsim(Phicl,Gammacl,Ccl,Dcl,FF);
figure(4)
subplot(211)
stairs(tt,yyy(:,1:2))
title('x and phi in closed loop (with estimated state)')
legend('x','phi','Location','Best')
subplot(212)
stairs(tt,yyy(:,3))
title('F in closed loop (with estimated state)')
legend('F','Location','Best')
%
figure(5)
dbode(Phicl,Gammacl,Ccl(1,:),Dcl(1,:),Ts)
title('Bode diagram of the closed loop with estimated
state')
```

6. Ellenőrző kérdések a gyakorlathoz

1. Adja meg az M_c irányíthatósági mátrixot és a teljes elérhetőség/irányíthatóság feltételét a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén. Mit értünk reverzibilis rendszer alatt és az hogyan függ össze a teljes irányíthatósággal?
2. Fogalmazza meg a pólusáthelyezési feladatot állapot-visszacsatolás esetén, és a megoldás meghatározására szolgáló Ackermann-képletet $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű SISO rendszert feltételezve. Adja meg a zárt rendszer hatásvázlatát az állapot-visszacsatolás és mérhető állapot esetén.
3. Adja meg az alapjel miatti korrekcióhoz szükséges N_x, N_u mátrixok számítási szabályát a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén, méretüket speciálisan SISO rendszer esetén, és a zárt rendszer hatásvázlatát állapot-visszacsatolás és az alapjel miatti korrekció feltüntetésével.
4. Adja meg az M_o megfigyelhetőségi mátrixot és a teljes megfigyelhetőség/rekonstruálhatóság feltételét a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén. Mit értünk reverzibilis rendszer alatt és az hogyan függ össze a teljes rekonstruálhatósággal?
5. Adja meg a diszkrétidejű teljesrendű aktuális megfigyelő állapotegyenletét és a benne szereplő mátrixok megválasztását a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén. Adja meg a megfigyelő valósídejű szempontból kedvező realizálásának alakját.
6. Adja meg a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén a teljesrendű aktuális megfigyelőtervezési feladat megoldásának sémáját a dualitás elve és az Ackermann-képlet felhasználásával.
7. Adja meg a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén az állapot-visszacsatolás, alapjel miatti korrekció és aktuális állapotmegfigyelő együttes alkalmazása esetén a zárt rendszer hatásvázlatát.
8. Fogalmazza meg a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén az integrátort is tartalmazó állapot-visszacsatolási feladatot, adja meg a tervezés lépéseit és rajzolja fel alkalmazása esetén a zárt rendszer hatásvázlatát.
9. Adja meg a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén a terhelésbecslést (bemeneti zavarás kompenzálást) alkalmazó állapotmegfigyelő tervezési lépéseit, a benne szereplő mátrixok megválasztását és az Ackermann-képletre visszavezethető feladat alakját.

-
10. Adja meg a $\Sigma_d = (\Phi, \Gamma, C, D)$ diszkrétidejű rendszer esetén az állapot-visszacsatolást, alapjel miatti korrekciót és terhelésbecslőt alkalmazó szabályozó tervezési lépéseit, és a zárt rendszer hatásvázlatát együttes alkalmazásukkor.